Mandla 50

EESTI PÄEVALEHT

ESTNISKA DAGBLADET

Kolmapäeval, 24. apr. 1974
16. aastakäik

Nr. 31 (3919)

USA ajakirjanik: Raske venestamise surve Baltikumil

NEW YORK (VES) -- USA ajakirjanik Murray, Los Angelese suurajalehe "Los Angeles Times" toimetaja, avaldas oma Baltikumi-reisi muljetest veel teise artikli, mille aiguses ta tuletab meelde Stalin-Hitleri kokkulepet eesti, Läti ja Leedu "üleandmiseks" venelastele. Ta toob ka näiteid venestamise raskest survest Baltikumis ja iseloomustab olukordi, kuidas venelaste "härrasseisund" on röhutatud ja määrav. Kirjutise sissejuhatuses ütleb Murray Seeger: "N. Liit ütleb alati, et temasse on koondatud 15 vabariiki, kuid Ühendriigid ja teised lääneriigld väidavad, et seal on ainult 12 vabariiki." Erinevus tuleb sellest, et Lääs ei tunnusta Balti riikide inkorporeerimist N. Liitu.

Kirjutise autor röhutab eriti balti rahvaste kultuuriist erinevust vene omast, märkides, et kui lätlased-leedulased kuluvad enamvähem ühte gruppi, siis eestlased kuuluvad samasse rahvusgruppi soomlastega.

Et Baltikumis on elustandard kõrgem kui teistes N. Liidu "liiduvabariikides", tuleneb sellest, et baltimaalased on hoolsamad ja töökamad.

Nõukogude juhtidel, jutustab autor, on suureks mureks, kuidas balti rahvaid kommunismi poole pöörata. Propagandas kõneldakse kodanlikust ajast kui fashistlikust diktatuuriajastust ja katsutakse tõendada, nagu oleks balti rahvad vabatahtlikult ühinenud N. Liiduga.

Kuigi Baltikumis on veel küllalt rahvast, kes tõelisi olukordi isiklike kogemuste najal tunnevad, ei saa nad vastuväiteid esitada, sest seda ei luba nõukogude võim. Õieti Moskva polegi tahtnud veenda niivõrd vanemat generatsiooni, kui just noori.

Kuid on huvitav, noorte keskel tugev rahvustunne ja opositsioonivaim nõukogude ülemvõimu vastu.

AINUS VENELANE OTSUSTAJA

M. Seeger toob näiteid tohutust vene survest mitmel pool Baltikumis. Läti siseministeeriumis on 1 500 ametnikku (politseinikud, julgeolekupolitsei jne.), kuid nendest on lätlasi ainult 300. Paljud Läti politseimehed ei kõnele üldse läti keelt.

Järg lk 7

USA riikkondsusega eestlane ei pääse Eestist Ameerikasse

NEW YORK (VES) – Kui USA uueks saadikuks nimetatud Walter J Stoessel möödunud kuul Moskvasse jõudis ja oma ülesannete täimisele asus, leidis ta eest Eleanor Iechepene, 56. a. leedulanna, kes sündinud Brooklynis ja kes juba 30 aastat ootab N. Vene võimudelt viisat väljasõiduks N. Venest. Nimelt töötas W J Stoessel 30. a. tagasi noore konsulaarametnikuna Moskva USA saatkonnas, kui see nüüd lesestunud leedulanna alustas Vene võimudelt väljasõiduloa taotlust. Peale tema teotleb veel 11 USA kodanikku väljasõiduluba N. Venest, nende seas ka 1932. a. New Yorgis sündinud Rita Leisberg, kes elab Tallinnas, on abielus Venes sündinud Varoviga ja kellel on kaks last.

Saadik Stoessel on need 12 juhtu N. Vene võimudele teatavaks teinud sooviga, et need leiaks lahendamise. Neist 12 juhust, mille osalised USA immigratsioonivõimud on tunnistanud USA kdanikeks, on 10 niisugused, kus asjaosaline omab USA kodakondsuse USA-s sündimisega ühel juhul on kodakondsus saavutatud vanemate kaudu ja ühel juhul on tegemist naturaliseeritud kodanikuga.

Nimelt siirdus 1962. a. lätlane Arnold Ozolins naturaliseeritud ameerika kodanikuna okup. Lätti, et külastada oma raskelt haigestunud ema.

Temale üteldi Vene võimude poolt, et ta pääseb külastusreisile Riiga vaid siis, kui võtab vastu N. Vene kodakondsuse. A. O. tegi seda, taotleb nüüd asjatult juba 12 aastat tagasipääsu võimalust USA-sse. Maspethis, L. I., N Y elavad ta abikaasa ja kaks last.

NY Times, tuues ära artikli eelmärgitud juhtumeist, ütleb, et saadik Stoesseli andmeil taotleb lisaks väljapääsu N.

Järg lk 7

Eesti laulja VÕIT

TORONTO (EPL) – Kanada televisiooni poolt korraldatud ülemaalisel talentide festivalil võistles kaasa vokalistide klassis noor eesti bariton Ingmar Korjus, kes pääses ka finaali, mis toimus Vancouveris.

Esinedes viimasel võistlusspäeval suure orkestriga, leidis žürii, et ta on mitte ainult oma klassi vaid ka kogu festivali parim talent.

Lauluklassis oli auhinnaks 3000 dollarit, millele lisandus festivali parima eriauhind 1000 dollarit, seega kokku 4000 dollarit (ca Rkr. 18.000).

Kooril läks halvasti

Tallinna kammerkooril, milline oma kõrge laulukunstiga saavutas auhinna Itaalias ja menu ka Rootsis, on pärast Rootsi-reisi läinud halvasti.

Kuna politrukid ja KGB leidsid, et kooril liikmed Stockholmis ei pidanud "nõukogudelikku distsipliini", siis teostus kooris puhastusaktsioon.

Ametlikult seletati, et koori liikmete väljavahetamine uutega on seoses "vajadusega koori noorendada".

Jaan Kross ei tulnud Ameerikasse

NEW YORK (ME) – Ajakirjandust läbis tähelepanuäratav teade: New Yorgis toimuvatele Eesti kultuuripäevadele on esinema kutsutud kirjanik Jaan Kross okupeeritud Eestist – sealseid andekamaid kirjamehi – ja mis veel huvitavam, okupatsioonivõimud olid talle andnud sõitmiseks loa koos luuletajast abikaasa Ellen Niitiga. Jaan Krossist siiski sõitjat ei saanud – Moskva ilmselt ei olnud Tallinna okupatsioonipropaganidistidega samal arvamisel ja ei annud kirjanikule väljasõiduluba.

KOOR Eestist Kieli?

STUTTGART (ER) – Stuttgarti ajalehe teatel on sõlminud Kieli linn sõpruslepingu Tallinnaga ja selle esimeseks sammuks olevat nüüd akadeemilise meeskoori esinemine Kieli nädalal – 13. juunil. Hiljem, sügisel, toimuvat ka Kielis Tallinna poolt korraldatud näitus.

Viimasel hetkel Tallinnaga võetud telefoniühendusest selgus nimelt, et "kirjanik ei saa sõita" – mingit motivatsiooni ei olnud. USA ja Kanada viisad olid Krossil ja ta abikaasal varutud ja loomulikult oli asja liikumaminemise taga propagandaaparaat Tallinnas, milline on viimasel ajal ponnistusi teinud nimekate kultuuritegelaste sabas põgenikele lähedale pääsemiseks.

Kanada Eesti Kesknõukogu pidas sel puhul vajalikuks avaldada hoiatavat deklaratsiooni ja samale seisukohale asus Eesti Vabadussõjalaste

Järg lk 7

Tänavapilt Paidest

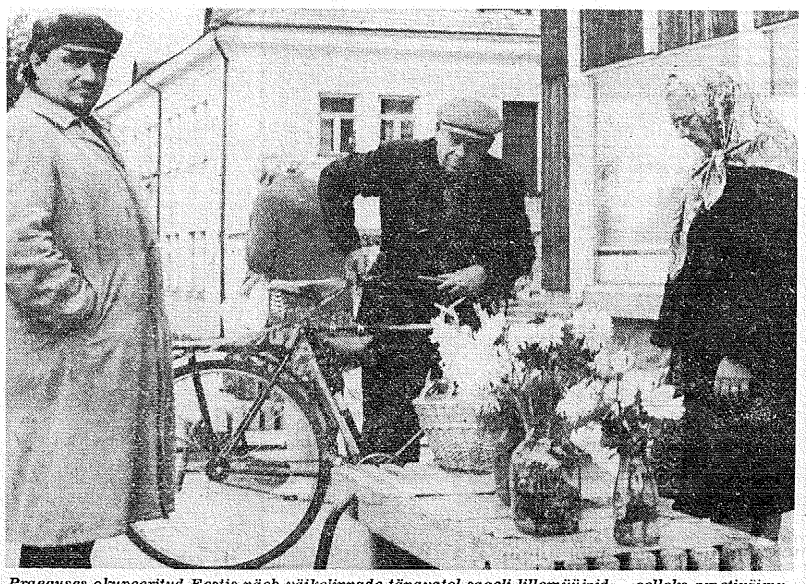

Praeguses okupeeritud Eestis näeb väikelinnade tänavatel sageli lillemüüjaid — selleks ametivõimude poolt ette nähtud kohtades tohib kodanik müüa oma aias kasvanud lilli. Pilt on tehtud Paide tänaval.

EPL Kolmapäeval, 24. apr. 1974

KÕRGASTE

Eesti algkool Stockholmis loodi omal ajal kuueklassilisena. Kuna kool alles 1954 tookordse haridusministri Perssoni isikliku panusena riigi toetusele võeti, siis tuli lapsevanematel kümme aastat koos eesti avalikkusega pingutada kooli ülalpidamiseks — seda kõike idealistlike pedagoogide isiklike ohverdustega.

Kuueklassiline kool sobis tookordsesse koolisüsteemi, kuna sealt sai otse edasi minna järgmisse astmesse reaalkooli ning üksvahe oli eestlastel isegi võimalus minna Stockholmi Eesti Gümnaasiumi juures tegutsevasse reaalkooli ning lõpuks gümnaasiumiastmesse.

Paraku ei osanud lapsevanemad hinnata tookord eesti koolikäigu kontinuiteedi olulisust, mille tulemuseks oli liiga vähene õpilaste arv alul reaalkoolis, siis gümnaasiumis ja asi lõppes riikliku toetuse äravõtmisega just siis, kui jõustus uus koolisüsteem. Sellega jäi eesti lastele võimalus õppida eesti koolis vaid kuus aastat endisel viisil, kust nad siis pidid laiali minema rootsi põhikooli kõrgastmesse.

Taotlused kõrgastme ssamiseks eesti kooli juurde ei annud tulemusi, kuna rootsi poolel usuti eestlaste kiiresse assimileerumisse ja teatud provisooriumina pakuti võimalust eesti kooli lõpetajaile üle minna Katarina põhikooli, et nad jääksid kokku. Võimalus, mida on ka kasutatud, kuigi varsti selgus, et peale õpilaste kokkujäämise Katarina palju muud pakkuda ei saanud, seda eriti rahvuslike ainete näol.

Tekkis isegi olukordi, kus mõned õpetajad keelasid eesti noortel eesti keele kasutamise vahetundidel. Oli ju tegemist eesti õpilaste segamisega rootsi õpilastega. Nii on siis puhtpraktiliseks eeliseks olnud eeskätt õigus mööda minna nõudest et igaüks peab käima oma elukoha koolis. Eesti keele õpetust on toimunud, kuid sporaadiliselt.

See ebaotstarbekas lahendus kõrgastmele, mis tookord eestlastele peale sunniti on hiljem kujunenud peamotiiviks uute eestipoolsete kõrgastmetaotluste tagasilükkamiseks. See mängib rolli ka tänavu lapsevanemate algatusel toime tulnud uues taotluses, mis jaanuarikuus läks valitsusele Eesti Komitee vastava kirja näol ja milles m h. rõhutati, et kõrgaste oleks kasvatuslikult suure väärtusega, kuna see aitaks lastel emakeelt välja arendada kogu koolikäigu jooksul, mis annaks neile psüühhilist enesekindlust eriti puberteedieas, samal ajal aga annaks võimaluse nendele omandada emakeelt kultuurkeele tasemel.

Probleem on olnud n n. remissil linnakoolivalitsuses ja nagu linnakoolidirektsiooni asjaarutusest selgub, on vahepeal mõistmine eestlaste kui vähemuse vajadustes kasvanud. Eestlaste taotlus lükati nimelt seekord tagasi ainult ühe häälelise enamusega (sotsiaaldemokraadid kes eestlaste kultuurilistes püüdlustes viimastel aastetel on näidanud põhjendamatut konservatismi, olid vastuhäältajaiks, kuna poolt hääletanud kodanlikud erakonnad kandsid protokolli reservatsioonid), mis siiski näitab, et meeleolude paranedes kõrgastet võidakse ka positiivselt otsustada.

Koolidirektsiooni remissvastus ei ole muidugi lõplik ja esildise tegijaks, kui selline tuleb on ikka Koolide ülemvalitsus, kus asja vaadatakse rohkem pedagoogiliselt ja praktiliselt kui poliitiliselt, Sealt poolt on aga mõista antud, et võimalikult positiivsel suhtumisel tuleks eestlastel hoolitseda, et kõrgaste saaks vajalikul arvul õpilasi.

Siin tulevad juba mängu eestlased ise kui oma kooli oleviku ja tuleviku kindlustajad. Kuigi praeguses koolisüsteemis erakool on muutunud eriliseks eeliseks ainult kahele grupile — eestlastele ja juutidele, rootsi erakoolid kaotavad toetuse — siis on ometi raskusi olnud uutele lapsevanematele nende pedagoogiliste eelise selgeks tegemisega, mida see koolivorm vähemate klassidega, eesti keelt valdavate õpetajatega ja ka rahvuslike ainete õppimise võimalusega tegelikult sisaldab.

Igal kevadel tuleb n.ü. hooggtöö korras muretseda õpiliasi selgituskampaaniatega. Need poleks õieti vajalikud, kui kõik eestlased selgelt mõistaksid, et riik on meile annud eriseisundi, vaatamata käimasolevale tasalülitamisele koolisüsteemis. Seisundi, mida tuleb kõrgelt hinnata ja hoida.

Stockholmi Eesti Algkooli tänavuses lennus on 17 õpilast. Kõrgaste vajaks aga õpilasi kolmekümne ümber. Seda võiks saavutada, kui väljaspoolt tuleks neid õpilasi kõrgastmesse, kes pole emakeelset haridust saanud ja seda meeleldi sooviksid. Mingeid raskusi kõrgastme õpetajate osas ei ole ette näha, kuna Stockholmi rootsi koolides leidub rohkelt eesti õpetajaid nii kõrgastme kui gümnaasiumi kvalifikatsiooniga. Ja uues koolimajas ei ole muret ka klassiruumide paigutamise pärast.

Kõne all on olnud kõrgastme korraldamise lubamine katsekorras piiratud tähtajaga. Kui asi nii laheneb, siis jääb eesti lapsevanemate endi otsustada, kas nad annavad eesti kõrgastmele tuleviku või ei.

KLA

EESTI PÄEVALEHT
Estniska Dagbladet
Peatoimetaja Juhan Kokla
Vastutav väljaandja
(ansv. utg.)
Arvi Moor

Toimetus ja talitus:
EESTI MAJAS Stockholmis:
Wallingatan 32, 1 tr.
Postiaadress: Box 667
101 29 Stockholm 1
Telefon 21 84 46

Toimetaja Eskilstunas Jüri Aus
Aadr. Eesti Päevaleht, Box 120,
631 02 Eskilstuna, tel. 016/14 77 72
Tellimispostgiro nr. 15 67 70-0
Kuulutusarvete postgiro 60 59 00-0,
Eesti Päevaleht Förlags AB,
Stockholm

Tellimishinnad:
Aasta ..... kr. 170:—
Termin (4 kuud) ..... kr. 62:—
Kuu ..... kr. 17:—

Väljaandja EESTI PÄEVALEHT FÖRLAGS AB
Trükkija: Eskilstuna-Kurirens Tryckeri AB Eskilstuna 1974

VÄLISKOMMENTAAR

VIETNAMI DILEMMA

Aprillil algul avaldati Washingtonis välisministri Kissingeri kiri senaator Edward Kennedyle seoses värskemate sündmustega Lõuna-Vietnamis. Oma läkituses tegi Kissinger teatavaks, et USA on poliitiliselt ja moraalselt kohustatud andma Lõuna-Vietnamile majanduslikku ja sõjaväelist abi "niikaua kui see on vajalik".

Jooksval eelarveaastal kulub abiandmiseks kokku 1,12 miljardit dollarit. Kissinger seletas, et ameerika kohustused kehtivad ka ilma vormilise kokkuleppeta, silmas pidades Pariisis 1973 jaanuaris sõlmitud rahusobimust ja USA pikaajalist ja sügavat siduvust Vietnamis. Kissinger väitis edasi, et Lõuna-Vietnami põhiliselt kõgle suurem probleem seisab selles, et "põhjavietnamlased on niisama kindlalt kui varem otustunud haarata oma kätte poliitilist võimu Lõuna-Vietnamis, tarbekorral sõjaliste vahenditega".

Kissingeri avaldusest võis järeldada, et kulgi Lähis-Ida konflikt oli veel lahendamata, on USA välispoliitikas pööratud pilk uuesti Vietnami dilemmale. Selle taustaks on 1973 jaanuaris Pariisis allakirjutatud sobimus vaenulise tegevuse lõpetamiseks Vietnamis, mille elluviimine aga ei kandnud loodetud vilja.

Juba sobimuse sõlmimisel näis valitsevat vaikne kokkulepe poolte vahel, et kõigi probleemide lahendamist polnud Pariisi konverentsi laua juures võimalik saavutada. Eeskätt oli vaja teha lõppu ameerika otsesele sõjategevusele Vietnamis ja alles pärast seda katsuda laiendada sobimust ulatuslikumaks kokkuleppeks rahu kindlustamisel.

Pariisi sobimuse oluliseks puuduseks oli, et kulgi nõuti kõgi vööraste vägede tagasitõmbamist sõjatandrilt, ei saadud seda maksma panna ka Põhja-Vietnami vägede kohta Lõuna-Vietnamis. Imelikul kombel takistas seda Hanoi valitsuse lõõpaistvalt vale väide, nagu poleks Lõuna-Vietnamis üldse olnud mingisuguseid Põhja-Vietnami vägesid.

Ometi oli just Põhja-Vietnami vägede sisstung Lõuna-Vietnami tegelikult vallandanud sõja puhkemise ja viimati tõusis nende vägede suurus üle veerandmiljoni mehe. Nende olemasolu tehti kindlaks paljude sõjavangi langenute kaudu, kusjuures tunnistajateks olid rohkearvulised välisajakirjanikud.

Et USA kõigest sellest hollimata ei nõudnud toseselt Hanoi vägede tagasitõmbamist, tähendas järeleandmist, mis ennast kurjasti kätte maksis. Rangelt võttes pole Pariisi sobimusest viidud ellu ühtki punkti peale ameerika vägede tagasitõmbamise ja ameeriklasest sõjavangide vabakssaamise ning osalise vangidevahetamise vietnamlaste eneste vahel.

Teovõimetuks osutus isegi rahvusvaheline kontrollkomisjon, kelle ülesandeks pidi olema relvarahu positsioonide kindlaksmääramine Lõuna-Vietnamis. Idariikide delegaatide obstruktsioonipoliitika takistas komisjoni tööd niivõrd, et Kanada delegaat lahkus sealt juba möödunud aasta suvel. Asemeletulnud Iraani delegaat osutus aga niisama abituks varjusurma langenud komisjoni elustamisel.

Põhja-Vietnam omalt poolt kasutas olukorda oma vägede tugevdamiseks Lõuna-Vietnamis ja sissijõukude relvastamiseks seal tänu jatkuvale sõjaväelisele abile N. Liidust ja Puna-Hiinast. Möödunud suvest saadik on USA sel puhul mitu korda hoiatanud Hanoid avalikult, suurendades ühtlasi aegamööda oma sõjaväelist ja majanduslikku abiandmist Lõuna-Vietnamile. Paratamatuks tulemuseks on, et relvastatud konfrontatsioon Lõuna-Vietnamis jatkub järjest suureneva hooga.

Vastaspoolteks on amtelikult küll Lõuna-Vietnami seaduslik valitsus saigonis ja temaga võistlev nn. Ajutine revolutsiooniline valitsus PRR oma "pealinnas" Loc Ninh maa lõunaosas, mõlema taga aga peidab ennast võitlus kommunistliku diktatuuri ja läänemõistelise demokraatia vehal.

Hanoi ja PRR on agaralt süüdistanud Saigoni rahurikkumises, kuigi nad ise on selles kõige rohkem süüdi, takistades relvarahu positsioonide kindlaksmääramist ilmselt eesmärgiga laiendada pidevalt nende käes olevat maad. Saigon omalt poolt on muidugi sunnitud tõrjuma kommanistide lakkamatuid rünnakuid, kuigi see pole kerge.

Nõnda õnnestus punastel 14. aprillil, kaks nädalat pärast Kissingeri sõnavõttu Washingtonis, vallutada tähtis tugipunkt Plei-Mel, mispeale Saigoni valitsus katkestas Pariisis toinud läbirääkimised PRR-ga. Põhjavietnamlased taotlevad tõesti võimuhaaramist, tarbekorral sõjaliste vahenditega, nagu Kissinger märkis.

a.K.

Eestlaste seisund noorliberaalide maailmaliidus selge

Arusaamatused Liberaalse Noorsoo Maailmaliidus (WFLRY) on nüüd lõplikult kõrvaldatud ja Eesti Liberaaldemokraatliku Koondise Noortesektsioon jätkab tegevust maailmaliidu täisõiguslikku liikmena. Teatavasti esitati vahepeal nõudmisi eksiilide väljaheitmiseks. Röömustava teate tõld Liberaalse noorsoo maailmakongressilt Hollandis tagasi pöördunud eesti delegaadid Andres Käärik ja Raivo Randes, kes esitasid oma muljeid Eesti Liberaaldemokraatliku Koondise aastakoosolekule, mida juhatas esimees Endel Krepp.

Koondise tegevusaruande esitas peasekretär Aleksander Terras.

Tegevusaasta algas õieti eelmise aastakoosolekuga, mis peeti Eesti Majas 2. veebruaril 1973. Siis oli juba möödunud aasta esimene välisüritus, Liberaalse ja Radikaalse Noorsoo Maailmauniooni (WFLRY) kongress, mis peeti jaanuari alguses Hollandis ja millest eesti delegatsiooni koosseisus võtsid osa Andres Küng, Peeter Belinfante, Andres Käärik ja Raivo Randes. Viimased kaks esitasid aastakoosolekul kongressist aruande, mille kohaselt vahepealsed arusaamatused maailmaorganisatsioonis eksiilide osavõtu asjus olid kõrvaldatud ja ELDK noortesektsioon jätkab tegevust WFLRY's täisõiguslikuna liikmena.

Traditsiooniline Vabaduse Kool, mis korraldatakse ühisüritusena Liberaalse Internatsionaali ja Friedrich Naumanni nimelise sihtasutuse poolt, toimus Saksamaal juuni viimasel ja juuli esimesel nädalal. ELDK noorte sektsioonist võttis sellest osa Jaan Ruusa. Seminarist, mille teemaks oli "Demokraatlikku ühiskonda ähvardavad ohud" võttis osa 28 noort 22-st rahvusest, kusjuures tervelt 15 osavõtjat tuli nn. arenemisjärgus olevatest maadest Lõuna-Ameerikas ja Aafrikas.

Liberaalne Internatsionaal pidas üje eksekutiivkomitee koosoleku Stockholmis. ELDK ja Eksiilliberaalide Komiteed esindajasid Endel Krepp ja Aleksander Terras.

Liberaalse Internatsionaali eksekutiivkomitee koosolekust Londonis 2. ja 3. veebruaril võttis osa ELDK peasekretär Terras. Koosolekul, mida juhatas L.I. president, Luxenburgi välisminister Thorn, käsitleti peamiselt energiakriisi, Lähis-Ida, Tshilli, Saksa ja Briti probleeme, kuid ka Balti riikides suurenev venestamissurve tõsteti esile Eesti delegaadi poolt, keda omalt poolt toetas Iisraeli delegaat Abramov.

Folkpartieti aastakokkutulek, nn. maapäev jäi Rootsi parlamendivalimiste tõttu ära. Eestlastest kandideerisid valimistel Folkpartieti valimissedeleil ELDK liikmed Andres Küng ja Kalju Käärik.

24. mail toimus Eesti Majas ELDK, EDU ja LE ühisel korraldusel avalik diskussiooniõhtu teemal: Kuidas võiks rakendada segaabielusid meie rahvuspoliitiliseks tegevuseks. Osavõtt sellest uudsest üritusest oli elav ja rohkearvulised kõnelejad soovitasid taoliste ürituste ja ka sarnase teemavaliku jätkamist mõnel uuel üritusel. ELDK on pidanud edasist kontakti nii LE-ga kui EDU-ga.

Rootsi Invandrarverket on viimasel ajal näidanud erilist aktiivsust sisserändajaile ja teiste minoriteedigruppide organisatsioonide kaardistamisel ja nn. invandrarutredningu raamides on välja saadetud organisatsioonidele ankeetlehed, millele ke ELDK on vastanud. Ankeetlehtede küsimused on ilmselt seatud võimaliku riikliku või kogukondliku toetuse andmise sihiga organisatsioonidele, kelle tegevust rootsi ametlikult poolt võidakse üldkasulikuks hinnata.

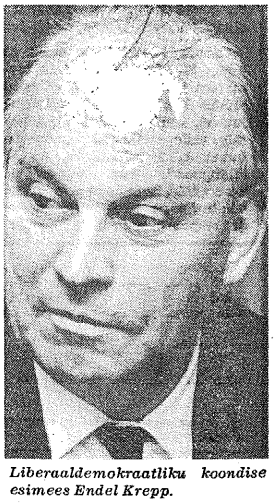

Liberaaldemokraatliku koondise esimees Endel Krepp.

Sisserändajate Kultuurifestivaalist, mille korraldajaks on Invandrarnas Kulturcentrum, võttis ELDK poolt osa Raivo RAndes. Eesti Rahvusnõukogu koalitsioonist on ELDK oma esindajate kaudu jätkuvalt osa võtnud.

Aastakoosolek valis Eesti Liberaaldemokraatlikule Koondisele juhatuse, mis pärast ametitejaotamist kujunes järgmiseks: esimees Endel Krepp, abiesimees Heinrich Mark, peasekretär Aleksander Terras, laekur Kalju Käärik, sekretär Meemo Mäelo ja juhatusliikmed Arvo Horm, Ülo Ignats, Andres Küng, Rein Kõrgma, Moonika Mester, Helmi Mäelo, Juhan Mägiste, Raivo RAndes, Mart Tagel, Valter TAuli ja Mannj Varep.

Noortesektsiooni juhatusse valiti: Raivo Randes, Ülo Ignats, Andres Käärik, Jaan Ruusa ja Mart Tagel. Revisjonikomisjoni liikmeteks valiti Aleksander Alep, Maarja Horm ja Peeter Horm.

Siin toimub Münsteri-laulupidu

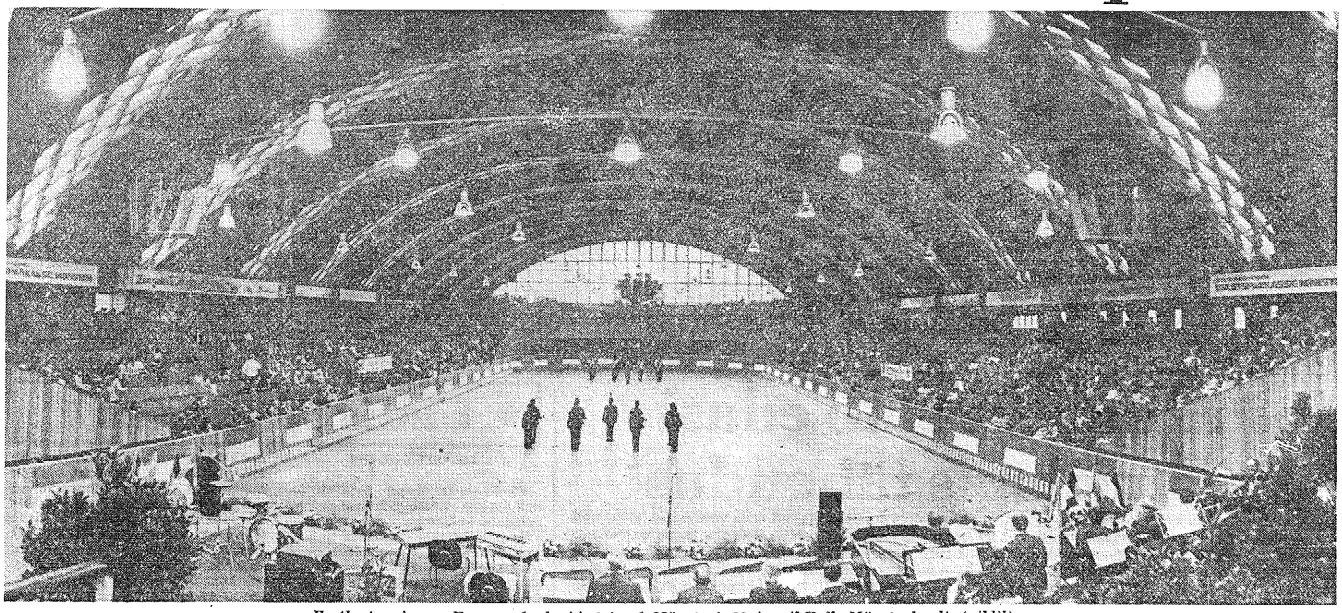

Eestlaste esimene Euroopa-laulupidu toimub Münsteris 22. juunil Halle Münsterlandis (pildil).

MÜNSTER (EPL) — Saksamaa eestlaste keskkomitee poolt korraldatav Euroopa eestlaste laulupidu Münsteris 22. ja 23. juunil tõotab kujuneda Euroopa eestlaste üheks suuremaks kokkutulekuks Saksamaal. Seniste andmete kohaselt tõuseb juba tegelaste arv 450-le, kellede hulgas on lauljaid ümmarguselt 350. Osavõtvate kooride arv on 13, neist 6 Rootsist. Inglismaalt tuleb 3 koori koos rahvatantsijatega Bradfordist. Lastekoori organiseerimise on võtnud oma peale pr. Vilma Brinkmann, kellele tuleb nüüd lisa Göteborgi Eesti algkoolist 25 noore näol. Ka on Rootsist avaldanud soovi laulupeost osavõtuks veel rahvatantsutrupp "Kassari" ja Göteborgist skautide-gaildide laulu- ja tantsutrupp "Hämarik". Saksamaa oma tantsutruppidest tulevad osa võtma tantsutrupid Stuttgartist, Porzist ja Bocholtist. Tantsutrupid esinevad laulupeol vaheajal kui ka õhtusel koosviibimisel ja söduriõhtul.

Laulupeol esinevad seekord ka solistid, kelledeks on juba rahvusvaheliselt tuntud prof. Naan Põld ja Eva Wilson-Märtson, keda saadab klaveril Hamburgi ülikooli juures kammermuusika alal dotsendina töötav Karl Bergenmann. Mõlemad solistid laulavad ka järgmisel päeval ettenähtud kirikukontserdil ülikooli kirikus, kus orelil on Carl Märtson, kauaaegne Hannoveri muusikaülikooli õppejõud. Jutlustab peapiiskop K. Veem.

Laulupidu toimub Münsteri ülemlinnapea dr. jur. Werner Pierchalla patronaažhi all ja see algab laupäeval, 22. juunil kell 14.30 osavõtvate kooride defileega. Õhtul on samas ruumis rahvapidu ja seega ei ole ruumipuudust karta, sest saal mahutab ka laudade korral mitutuhat inimest. Varemalt koosviibimiseks ettenähtud restoraniruum oleks jäänud tõenäoliselt osavõtjaile kitsaks ja siin toimub nüüd söduriõhtu mitmesuguste ettekannetega. Kirikukontsert toimub pühapäeval kell 12 ülikooli kirikus.

Seoses suurüritusega toimub samal ajal Münsteris ka teisi üritusi. Nii on reede õhtul nähtud Münsteris ette ka soomepoiste kokkutulek, kus on loota oa-osavõtjaid mitmelt maalt, ka väljaspoolt Euroopat. Samuti toimub reedel Saksamaa EELK sinod praosti valimiseks.

Laulupeole on oodata külalisi kogu Euroopast, kuid ka väljaspoolt. Eslalgse kava kohaselt pidi tulema Kanadast lennuk 200 külalisega, kuid nagu nüüd selgus, et saadud siiski nii palju sõitjaid kokku ja sealt ei tule erilennukit, vaid kaasmaalased tulevad ühe teise lennukiga ja saabuvad Saksamaale juba nädalapäevad varemalt enne laulupidu.

BREZHNEV JA KREML

Leonid Iljitsh Brezhnev on N. Liidu järjekorras neljas parteijuht — temale eelnesid Lenin, Stalin ja Hrushtshov. Kolm eelkäijat on hoolitsenud selle ainuvalitsejaliku pildi eest, mis läänemaailmal on N. Liidu kommunistliku partei peasekretärist. Brezhnevi ajal on elu siiski mitmeti teine, krlipsutab alla end. Newsweeki Moskva-kirjasaataja John Bornberg oma raamatus "Breschnew. Profil des Herrschers im Kreml (Praeger Verlag, München, DM 28).

Kui praegune vene tsaar juba kuulus parteitippude hulka, kuid ei omanud veel praegust positsiooni, ütles USA suursaadik Moskvas Foy D. Kohler: "Ta on alati leebe, kuid tal pole midagi ütelda, mida ma poleks juba varem lugenud "Pravdas" ja millest oleks tulnud telegrafeerida Washingtoni".

Brezhnev kuulus Hrushtshovi lähemate kaastööliste hulka ja teda peeti juba kaua viimase järeletulijaks.

Kui siis Hrushtshov tervele maailmale ootamatult ühel ilusal päeval langes, arvati, et tema kukutajaks oli ta sõber Brezhnev. See pole autori järgi õige. Viimase tõuke andis Suslov, keda Moskvas nimetatakse ka "keis rite tegijaks", sest iga tähtsa muudatuse juures enamluse juhtivas ringkonnas on Suslovi käed mängus. Kui paleerevolutsioon oli läbi viidud, mille ettevalmistamise ajal Brezhnev üldse ei viibinud Moskvas, vaid oli külaskäigul Ida-Saksamaal, olid kõik Brezhnevi asetamise poolt parteijuhi kõrgele kohale — ka tema vaenlased. Teda loeti meheks, kes lojaalselt täidab partei otsused ja teostab neid rahulikult, mõistlikult ja tagajärjekalt. Brezhnev pole kunagi püüdnud silmapaistvalt edasi rühida, pole kunagi avameelselt ütelnud, kelle poolt või kelle vastu ta on.

Üldse oli Brezhnevil igati enim shansse tõusta partei peasekretäri kohale. Ta on nimelt kodus kõikidel aladel, millisedi selle koha omaja peab tundma: tunneb põllumajandust ja tööstust nii teoreetiliselt kui praktiliselt, on kodus ka sõjaväeliste küsimustega.

Ajast, mil ta sõjas oli poliitilise komissarina juhtivatel kohtadel ja leidis sõpru nende sõjaväelaste hulgas, kes praegu moodustavad tema toetajaskonna tuumiku, ta on palju liikunud idariikides ja viimaselajal ka läänemaailma suurriikides.

Ta on hea taktik, oskab inimesi kohelda, mees, kes omab kavalust ja visadustki ning oskab õigel ajal pigistada õige mehe kätt — olgu see siis Washingtonis, Berliinis või Parilsis — kes alati täpselt teab, kes on ta sõber, kes vaenlane.

Stalinile olid kõik vaenlased, ka ta sõbrad nagu Molotov. Hrushtshov sõbrustas kõikidega. Brezhnev aga teeb vahet. Tema puuduseks on aga ta kehv kõneand. Nagu üks ajakirjanik ütles, on ta surmani igav ja tema kuulamine mitu tundi järjest lausa piin.

Sellevastu on ta aga seltskonnas väga sarmikas, oskab hästi anekdoote jutustada, armastab daamidega vestelda, nende kätt suudelda ja tublisti juua, nagu kõik tema eelkäijadki, välja arvatud Lenin.

Ta on seni suutnud kuidagi hoiduda isikukultusest vastandina Stalinile ja Hrushtshovile, näib aga, et ka tema varem-hiljem satub selle joone ohvriks väiksete parteibürokraatide jumaladamisobjektina.

Leonid Brezhnev on sündinud 19. dets. 1906 uue kalendri järgi ja nihutas oma sünnipäeva veel kord 13 päeva võrra edasi, nii et mõned 1971.a. kalendrid märkisid tema sünnipäevana 1. jaan., mis on suureks pühaks N. Liidus. Ta pidi siiski partei suvel paari aasta pärast uuest sünnipäevast loobuma ja tagasi minema õigele päevale.

See väike näide iseloomustab üldse Brezhnevi hästi. Tal on küllalt äpardusi elus olnud, hoopis olulisemad, kui see tühine kalendrijant. Ta on tihtipeale, edasi jõudnud ja jälle langenud. Suurimaks ebaedukas loeti tema määramist 1960 N. Liidu riigipeaks. See teoreetiliselt kõrge amet, pole praktiliselt palju väärt ja selle kandjal puudub pea igasugune poliitiline mõju parteis ja riigis. Brezhnevi see ei heidutanud. Ta oli varsti jälle parteitegelane ja mõjurikas mees.

Suur osa raamatust on pühendatud kulissidetagusele võitlusele mõju ja kohtade pärast "suurte" vahel. Vastavad peatükid kuuluvad teose tähtsamate hulka ja näitavad, milline Kreml tegelikult on, mille pärast seal võideldakse ja vahetpidamata intrigeeritakse, kuidas sünnitatakse kangelasi ja miks.

Need võitlused ja intriigid pole nii ohtlikud kui Stalini päevil, kes nende abil likvideeris aja jooksul kõik oma vastased, kuid tol ajal olid vastasteks ka terava mõistusega ja suure tahtejõuga ning uute ideedega inimesed, millised praegu puuduvad Kremlis. Seal tegutseb mingi "Maffia" nagu välisajakirjanikud omavahel nimetavad Kremli klikki. Erandi näib moodustavat ainult Kossõgin, kellel puudub auahnus ja võibolla ka tervis võidelda esimese koha pärast N. Liidus. Ta on autori arvates igatahes teistest andekam, kes

Neljas isevalitseja

moodustavad keskpäraste, tüüpiliste väikekodanlike inimeste jõugu, kes naidivad neid mõnusid, mida nende positsioon parteis võimaldab ka N. Liidus. Nad saavad head palka, saavad aga ka, kui nad on poliitbüroo liikmed, riigipangelt niiplaju raha kui nad vajavad — selleks on avatud eriarve, mille kasutamise kohta neil ei tule aru anda. Kõik nad omavad väljaspool Moskvat suvitusmaju "datshad", mis on hästi kaitstud politseiväeosade poolt, võivad erikauplustest osta, mis nad tahavad ja teha mida partei käseb. Parteiks aga on tegelikult peasekretär, kes omab võimu, mida üksi tsaar ei ole omanud.

Brezhnevi elu- ja tegevuse sihiks on praeguse korra alalhoidmine. Seda ihaldavad kõik need väiksekaliibrilised võimumehed tema ümber ja seepärast ei taha nad näha muudatusi praeguses korras.

ÖSKAR ANGELUS

Stockholmi ürituste kalender

Eesti Kultuuri Koondises registreeritud üritused Stockholmis:

Pühap., 28. apr. kl. 16.00, EKK korraldusel muusikaline pärastlõuna Eesti Majas. Kaastegevad Helene Lepperi Laulustuudio õpilased.

Laup., 11. mail kl. 14.00, Eesti Noorte Kunstigrupi näituse avamine Eesti Majas. kl. 19.00 — pidu.

Laup., 18. mail kl. 10.00 ja pühap., 19. mail kl. 11.00, Balti Instituudi korraldusel — Balti Kultuuri sümpossium — Hässelby lossis.

Pühap., 26. mail kl. 14.00, Stockholmi Eesti Lasteaia kevad- ja juubelipidu Eesti Majas.

SUGISHOOAJAL:

Laup., 12. okt. ja pühap., 13. okt. St. Eesti Teatri etendused, K. Eerme "Kuid kõik läks teisiti".

Laup., 9. nov. ja pühap. 10. nov. Pinna Stuudio teatrietendused, M. Bagnol "Kauged rannad".

METSAKODU UUDISMAA

Göteborgi skautide-gaidide ühislipkonna Põhjalatütred-Kalevipoeg söprade ringi aastapeakoosolekult. Keskel esimees Gerhard Peet. *(EPL-foto Kopler)*

Arst jäi puu alla

NEW YORK (VES) — Baltimore lähedal Laurelis elunev dr. Werner Jürman oli kerrastamas oma maja ümbrust ning aitas kaasa suurevõraliste puude mahasaagimisel. Et ära hoida maha langetava puu kukkumist läheduses kasvavale ilupuule, piitdis saagija suunata langevat puud kõrvale, kusjuures aga ta jäi langeva puu alla.

Meelemärkuseta olekus ja haavu saanud arst toimetati kiiresti kohalekususTud ambulantsautos haiglasse, kus puhastati ja õmmeldi kinni peahaavad. Arstid konstateerisid põrutust ja vigastusi peas, vasakus põlves ja paremaks käes. Dr. W. Jürman on nüüd kodusel ravil.

Nostradamus elab edasi Ennustusil uus tähendus

Nostradamus on üle neljasaja aasta surnud, kuid tema ennustused elavad ikka veel edasi. Eriti neil aegadel, kus maailmas valitsevad rahutused ja sõjad, hakatakse hoolega lugema ja piiitakse aru saada ja tõlgendada Nostradamuse ennustuste ramatut "Oraaklid". Muidugi võib Nostradamuse katräänides (neljareline stroof) kirjutatud ja raskestiloetavat raamatut igaüks tõlgendada oma soovide ja vajaduste kohselt, sest selleks pakub see raamat aälvad võimalusi. Nostradamus on Michel Notredame ladinakeelne nimi Michel Notredame sündis 14. detsembril 1505 Prantsusmaal St. Remy's. Ta õppis arstiks ja saavutas doktorikraadi. Kuid mitte arstina ei saanud ta kuulsaks, vaid kuulsus tuli talle horoskoopide kirjutamise näol.

Ta uuris tähti ja hakkas tähekujude ja tähtede põhjal tulevikku ennustama ja tellimuste peale inimestele horoskoope kirjutama.

Ta kuulsus kasvas iga aastaga kuni Notredameis sai prantsuse kuningakoja astroloog. Kuningaks oli tolajal Henry II, kuningannaks Catherine de Medci.

1558 andis Nostradamus välja oma oraaklite-raamatu mis koosnes 354-st riimitud katräänist. Iga katräänist rääkis sümbolite ja piitlikus keeles sellest, mis kord tuleb ja mida tulevik maailmale toob. Raamatu eessõnas kurjeldab Nostradamus kuidas ennustused ehk oraaklid tema juurde tulid.

Ta olevat istunud öhtul tulepaistel ennast soojendades, nõlakepp käes ning vahtinud üksisilmi leeki. Nagu eessõnast aru saab, ilmunud Nostradamuse juurde siis mingid tundmatud ingellikud olevused ning sosistanud talle ette tulevasi sündmusi.

Nostradamus suri 1566. Maailmale aga jättis ta oma "Oraaklid".

Nostradamuse raamatu põhjal midagi ette ennustada osutub äärmiselt raskeks, kui mitte võimatuks, kuna iga sõna ja rida on omaette sümbol ja täis peidetud tähendusi. Nostradamus olevat pidanud kasutama peitekeelt, et mitte maailma vägevaid pahandada. Kui aga mingi sündmus on juba aset leidnud, siis on kerge Nostradamuse raamatust sobivat kohta leida, mis just seda sündmust ennustab . . .

Kogu raamatu kohta leidub ainult üks ennustus, mis Nostradamuse eluajal täitus.

Nostradamuse tolleaegsed uskujad ei väsinud selle ennustuse põhjal kogu ta raamatut kiitmast ning uskusid sellesse vankumatult.

Ennustus käis kuningas Henry II surma kohta ja Nostradamuse sõnad on järgmised: Vana lõvi võidab võistlusväljal noore lõvi esimeses võitluses, kuldpuuris torkab ta oma silmad läbi, see on esimene surm kahest, siis sureb noor lõvi julma surma.

Kaasaegsete mälestuste järgi olevat Nostradamus koguni kuningale ütelnud, et need neli värsirida on tema saatus.

Järgmisel aastal, s.t. 1559, kutsus prantsuse kuningas endaga võitlema sõjamängude otstarbel noore aadliku Montgomery. Kuninga embleemiks oli lõvi ning ta kandis kullast näokattega kiivrit. Ka Montgomery embleemiks oli lõvi. Võitluses torkas Montgomery kogemata läbi kuninga silmad kuldse kiivri külge kinnitatud piiluniisaukudest. Kuningas elas hirmsate valude käes veel paar päeva ja heitis siis hinge.

Nostradamuse arvukas austajate ring tõlgendas ennutust järgmiselt: "Vana lõvi" oli kuningas, "kuldpuur" näokattega kiiver, teine surm, millele ennustuses viidati, tähendas kuninga poja Henry III sirma, kes langes mõrvari käe läbi.

Mitmes värsis näib nagu viitaks Nostradamus 200 aastat hiljem toimuvale prantsuse revolutsioonile.

Ühes katräänis nimetab ta koguni pärisnimesid. Ta ütleb, et kuninga reedavad "Narbon ja Saulce". Revolutsiooni ajal juhtuski nii, et Louis XVI sõjaminister vallandati kuninga poolt kuna ta teda kahtlustas republikaanidega koostöös ja seega reetmises. Ministri nimi oli krahv Narbon. varennes'is, kuhu Louis koos kuninganna Marie Antoniette'iga põgenes maalt lahkumise sihiga, võeti nad kinni.

Hiljem kriipsutasid revolutsionäärid alla sel puhul Varennes'i linnapea teeneid, kes arreteerijad kuningapaari juurde juhatas. Linnapea nimi — Saulce.

Veel üks Notradamuse ennustus, mida täide läks. Ühes katräänis ütleb ta et 1792 kujuneb raskeks aastaks, kuna siis kulmineerub Prantsusmaal kristliku kiriku tagakiusamine ja algab uus aastarvamine.

1792. sulgesid revolutsionäärdi Prantsusmaal kõik kirikud ning sama aasta 21. septembrist hakati lugema 21. septembrist esimest aastat.

Aastaarvamine viidi revolutsiooniga ühendusse, kuid see, nagu teada, ei kestnud kaua ning varsti mindi jälle tagasi kristlikule aastaarvamisele.

Ka Napoleoni võimuletulekut ennustas Nostradamus, rääkides kelsrist, kes astub prantsuse troonile ja valitseb seal 14 aastat.

"Ta tuleb ühelt ookeani kriidisaarelt", kirjutas Nostradamus. Napoleoni nime aga kirjutas ta järgmiselt: Na.pau.lon.

Minnes nüüd käesoleva ajastu juurde, ennustas Nostradamus moodsa aja sõjakoledusi järgmiselt: "Elav tuli ja keradesse peidetud surm pääseb valla, külvates hirmu ja õudsust ja surma."

Tänapäeva Nostradamuse uurijad — ja neid on palju — esitavad endale pidevalt küsimusi, kas just need kadu ja hukku ennustavad stroofid pole liigselt üldsõnalised, õigemini poeetilised, sest luuletajad kasutasid Nostradamuse eluajal umbes samasuguseid prohvetlikke värsse. Enam mõtlemapanev aga on stroof, kus ta köneleb "Histerist".

Kui Hister hakkab valitsema, sureb vabadus ja selle asemele tuleb tume ja madal ja metsik riigikord, mis ajab oma harud üle kogu maailma, ütleb Nostradamus.

Histerit on hakatud tõlgendama kui Hitlerit ning sellele järgnevat riigikorda peetakse kommunismiks, mis oma ahned käed sirutab kogu maailma järele. Skeptikud aga ütlevad, et Hister ei ole Hitler, vaid Donau jõe vana nimetus. Seda kinnitavat veel see, et järgmises stroofis räägib Nostradamus silla ehitamise lõpetamisest.

1973 kohta ennustas Nostradamus, et siis algab söda Lähis-Idas araablaste ja juutide vahel, mis kestab 27 aastat. Selle ennustuse esimene poole on täitunud.

Veel ühe aastaarvu juures peatub Nostradamus pikemalt. See on aasta 1999. Ta ütleb: "1999 seitsmendal kuul laskub taevast maa peale suur kuningas, kes toob kaasa kohutava hävingu ja terrori."

Nostradamuse uurijad püüavad seda ennustust mitmeti tõlgendada, kuid enamuse arvamine on, et Maale maandub siis mõni tundmatu kosmoselaev.

Mõni aga arvab, et Nostradamus on sellega ennustanud tsiviliseeritud maailma hukkamist aatomipommi tagajärjel.

Kuid olgu sellega kuidas on, 1999 on meist veel veerandsada aastat kaugel ja kõik ennustused ei lähe kaugeltki alati täide . . . (VE)

Artikkel Küngist

MALMÖ (EPL) — Malmö suur õhtuleht Kvällsposten pühendas 10. aprillil oma keskmised kaks lehekülge Andres Küngi tutvustamisele pealkirja all "Det är roligt att vara invandrare" (seda on ajalehele ütelnud Küng), mida illustreerivad pildid praegusest Andres Küngist ja temast paariaastase mudilasena Stockholmis.

Tutvustus ja intervjuu on seotud Andres Küngi uue raamatu "Sverige, Sverige, fosterland" ümber tekkinud elava debatiga.

Stockholmi sündikalistlikus "Arbetarenis" avaldab Küngi uuele raamatule aruvustuse lehe eestlasest peatoimetaja Ahto Uisk, kes konstateerib, et see on üks oluline raamat.

Viljandis suri 24. märtsil Elmo Klettenberg.

• Uudiskirjandus

EESTI KOOL 1974

Stockholmis ilmus äsja 142-lehekülljeline Eesti Gümnaasiumiõpetajate Ühingu aastaraamat "Eesti Kool 1974", millega ühitasi märgitakse EGÜ 25-aastast tegevust paguluses, eesti pagulaskooli 30-ndat tegevusaastat ja tuntud koolimehe William Mulla 60-ndat sünnipäeva. Raamat sisaldab mitmesuguseid erialalisi kirjutusi, doktoritööde kokkuvõtteid, aruandeid rahvusvaheliste õpetajate kongresside kohta koos saksa- ja inglisekeelsete kokkuvõtetega. Raamatu lõpus on ka lühikokkuvõtteid meie tuntud koolinimeste eluloodest.

Koguteose peatoimetaja on fil.dr. Johan Ungerson ning abitoimetajad William Grossthal, Eugen Kuuman, Teodor Künnapas, Paul Laan ja William Muld. Keeliste korrektoritena on töed ja vaeva näinud fil.mag. Helga Kerstell ja fil.mag. Kristjan Meikop. Raamatus on kaastööd ka meie tuntud kirjanikelt, nagu Bernard Kangrolt, kes kijutab "Luulest, poeetikast ja luuletustest", Kari Ristikivilt ülevaatega "Pilk kaardile" ja Kalju Lepikult luuletuste näol "Kolm laulu tütrele lihavõtte hommikul".

Puht-filoloogia alat on mitmeid huvitavaid kirjutsi, nagu prof. Els Oksaare "Sotsio- ja psühhilingvistilisi täheldusi kaksikkeelsusest", milles mele rahvusvaheliselt tuntud keeleteadlane arutab oma lemmikteemat kaksikkeelsust, peatudes pikemalt ka lastel, kes üles kasvavad omandades kaht keelt korraga. Dotsent Valter Tauli vaatleb Johannes Aavikut kui Eesti suurt keeleuuendajat, keeleõpetaja fil.mag. Olav von Zur-Mühlen kirjeldab keelte õpetamist tänapäeva rootsi koolides ja fil.mag. Helga Kerstell arutab keeleõpetuse metoodika probleeme.

Tehnilisteli aladelt tuleks mainida Joh. Ungersoni "Fotosüntees ja respiratsioon arktilises metsas", Indrek Martinsoni "Aatomfüüsika energiliste loonidega" ja Ivar Paljaku "Ehituste termokrafeerimine", mis on kokkuvõte tema äsjasest doktoritööst. Omapärane vaatlus on prof. Gustav Tänga sulest "Mõis Eesti ajaloos ja kultuurimaastikus", kuna dr.phil. Juhan Tork analüüsib mitmete testide põhjal Eesti laste intelligentsi. Kongresside ja kursuste üle kirjutavad Helga Kerstell, "Koolilõpetajate kongress Viinis" (suvel 1973) ja "Eesti õpetajate suvekursused Rootsis" (a. 1963—1973). Edasi jutustab Vaike Lugus Õpetajate Maailmaliidu 20-ndast kongressist Kingstonis, Jamaical, millest ta osa võttis Eesti Õpetajate Keskühingu delegaadina. Edgar Martens vaatleb põhjalikult Ülemaailmseid Eesti Õpetajate Päevi Torontos suvel 1972.

Kadunud energiliselt eesti koolimehelt fil.lic. Henno Jäneselt on posthuumne ülevaade "Eesti kool Rootsis" ning Helmi Elleri, mele tuntud kritiku, sulest on pikem kirjutus "Henno Jänesele mõtleldes" väsimatu koolitegelase omal motol: "Rühin nüüd jälle edasi." Artikkel valgustab H. Jänese nii mitmekülgset tegevust küll Stockholmi Eesti Gümnaasiumi juhatajana, küll õpperaamatute autorina, ülikooli lektorina ja Eesti Keele ja Kirjanduse Instituudi asutajana. Kriitiliselt demokraatia rakendamisest eestlaste eksiilühiskonnas kirjutab Aksel Mark, kuna Aadu Kajassaar analüüsib eesti maateaduse õpetamist paguluses. "Eesti Kool 1974" on mitmekülgene teos mitme aine õpetaja poolt mitme aine õpeajatele, aga ka huvipakkuv üldhariduslik raamat igale eesti lugejale. (EPL/KS)

EESTI KAART JUTUSTAB

Rootsi-Eesti õpperaamatufondi kirjastusel ilmus äsja Aadu Kajassaare kolmas vihik "Eesti kaart jutustab" nägusate helekollaste kaantega, mille esiküljel on rootsi kunstniku Stig Svenssoni tushshi joonistus "Tallinnamaa ja Lahemaa kohtuvad" ning tagaküljel "Tallinna raekoda". 50-ne leheküljelises vihikus on rohkesti teisi joonistusi Eesti maastikkudest ja linnadest, nagu näiteks "Tallinna vaade Harjuvärava mäelt Vabadusväljaku suunas" või "Eesti punane tõukari järveäärsel loodusliikul karjamaal". Vihik on varustatud mitme diagrammi ja Eesti kaardiga ning andmestikuga Eesti kõrgemate tippude, saarte ja lahtede, sisevete, maapinna kasutamise ning haridusala üle.

Nagu Söderköpingis elunev autor oma eessõnas ütleb on käesolev maateaduse õpik järg tema kahele eelnenud vihikutele "Kodu ja kodumbruse loodus" ning "Elust ja olust Eesti kodus". Seegi vihik tugineb autori poolt koostatud ja Eesti Komitee poolt kehestatud Eesti tälenduskoolide koduloo, maateaduse ja ajaloo õppekavadele koos seletuskirjadega.

Kolmas vihik käsitleb eeskätt Eesti loodusegeograafiat. Sisu poolest, mis on kergesti loetava Lühikeste lausetega, väga ladusas keeles, on kõne all olev õpik sobiv kasutamiseks algkooli vanemates ja keskkooli nooremates klassides. See on ka heaks abivahendiks rootsi ülikoolides eesti keelt õppivatele eesti üliõpilastele, kes eksamiks endid ette valmistades soovivad kiiresti andmeid saada Eesti looduse kohta koos tähtsamate statistiliste andmetega.

Vihikus esinevaid ilusaid tushshi jooniseid soovitab autor noorematele õpilastele ära värvida. "See võimaldab õpilastele ilutunde arendamist käelise tegevuse kaudu. Kui veel ühendada käelist tegevust vaba jusutamisga, siis saavad õpilased samaaegselt võimaluse harjutada ka emakeelset rõnelust," lisab autor. Õpiku koostamisel on autor -kasutanud peamisit professorite Edgar Kanti, Karl Inno, Felix Oinase ja J.G. Granö andmeid ning ta oma tähelepanekuid ja uurimusi. Vihiku lõpus leidub ka küsimusi ja ülesandeid õpilastele. Pikemad peatükid on jagatud lühikestesse lõikudesse, mis teevad õppimise eriti hõlpsaks. (EPL/KS)

G. Mägi elamusemaastikud

6. aprillil avati Välis-Eesti galeriis Gustav Mägi kunstinäitus. Ilusa ilma tõttu oli vaatajaid napilt, vähem igatahes kui näitus oleks väärinud.

Gustav Mägi on esinenud mele üldnäitustel peagu alati, vähemalt mäletame teda Sveagalerii näitustelt. Aga ometi on ta jäänud mingiks müstiliseks kujuks nii oma loomingus kui kas füüsilises olemuses, eriti kui tast enesestki oleme näinud vaid seljaga kaamera poole pöördud pilti.

Suurem osa selle näituse maalidest pärineb 60-ndaist aastaist. G. Mägi selle perioodi töödele on iseloomulik, et nad algavad üheainsa peagu röömsa tooniga, ent kahvatuvad maali sissepoole. Ääri mööda ja keskel on mitmesuguseid figuratsioone. Aja maalid (Aeg 1, 2, 3) on eri toonides kõik kolm (rohelis-punane, sinine, lilla). Nelle on aga ühine mingi "heegeldatud" või punutud äikeseratas maali keskel, siin-seal ka peent raskesti deshifreeritavat reljeefimustrit. Kõige rahulikum ja harmoonilisem neist kolmest maalist on sinine Aeg (2). Mõnikord on need mustrid, mis peale reljeefi võivad esineda ka kraabitud kujul, kergemini loetavad. Nii näit. Intermetsos (6) almame neis inimkujusid, kes paari kaupa liiguvad, kas tantsus või tülis. Erilise tundetooniga on suureformaadiline Hommik (9). See on hirmutav hommik, kõle, vööras ja külm. On alasti sublimeerimata hirmu selles lubivalges surnud pinnas. Ebamugavust rõhutab veel külm kõle lilla ja verine valutav punane. Sama kõledusmeeleolu on maalis Eha (6). Meres (7) kisub nagu midagi krampi keset algset röömsat sinist. Laev on kui trellitatud või ehk nagu põlmitud Moosese korv. Kõige sugestiivsem neist maalidest on Päev (5) oma intensiivselt hööguva punase päikesekeraga valkjate varjumustrite vahel.

Neutraalsema mõjuga vaatajasse on 50-ndate aastate maalid (arvult neli), kuigi ühes neist (Pihil) hirmu teema on esitatud isegi konkreetsemal kujul kui maastikes. Jaheda koloriidiga Vaikelus (12), osalt ka Meeleolus (10) on kubistlikku lihtsustamist ja nende kontuuriselge laad võib impulsse saanud olla 20-ndate aastate Picassolt. See jahedus ja kontuuriteravus puudub aga Naistes (11). Selle värviskaala on soojem ja väändunud kehadega naiskujud on kohati nagu mingid biomorfsed üksikelemendid sürrealistlikul maalil. Sama tundetooniga maal on ka jutustav Pihil (13).

Röömsama mulje jätavad Gustav Mägi pastellid, kus päikesegi lai kollane nägu on tõesti talle "sobivat" röömu täis.

Kui tagasi minna 60-ndate aastate tööde juurde, siis nende õlimaalide värvikate on õhuke, nii et näeb läbi värvi riide toimset kudet. Vähesed figuurid on kas reljeefsed, kusjuures värvikatte alla on tõenäoliselt pandud midagi paksendavat ja tõstvat. Kohati on aga muster kraabitud õlisse.

Imelik atmosfäär on neis maalides, mis oma mõjulaadilt vaatajasse meenutavad Chirico müstilisi tühje linnu või Tanguy mõistatuslikke maastikke. Mägi maalides on aga vähesel määral figuure ja sümboleid. Mägi köneleb kõige mõjuvamalt pinna ja värvitooni abil. Nende vahenditega saavutab ta meeleolu, mis on erutatud ja sügavalt rahutu, hirmunud ja hirmutav. Need maastikud ei ole üldse pöördud välismaailma, vaid loodusepildid on ainult nällised — kõik on vaid kunstniku sisemaailma ja elamuste tõlgendus. Neid maastkke võiks õigusega nimetada "inscapes", s.t. seesmisteks maastikeks (nagu Matta nimetab oma hingeelamuste kujutusi). On kuidagi raske ja ebamugav vaadata neid maale. Seegi looming on mingi "haige tiivaga lind" meie kultuuris, hirmutatud üksköiksest maailmast meie ümber ja omaenese valitava südame sundidest. Nendes maalides ei ole poosi, nad on ehtsad.

Näitus jääb avatuks 30. aprillini.

EEVI END

Gustav Mägi looming peegeldab sisemisi elamusi

"Mitte elada valega"

NEW YORK (VES) — Vaatamata rangele valvele ja otsimistele levib praegu Moskvas käest kätte kirjutusmasinal valminud 180-lk. publikatsioon "Mitte elada valega". Selles leiab käsitamist Solzhenitsöni tegevus, ametivõimude reaktsioon sellele ja kõik sündmused seoses kirjanikuga kuni tema maalt väljasaatmiseni.

Selles on toodud senini mitte teadaolnud andmeist kokkuvõte üne polkovniku loengust Leningradi raamatukogus, milles lektor ütelnud, et N. Liit holatanud prantsuse presidenti, et tema külaskäik N. Liitu võib ära jääda, kui Prantsusmaa ei astu samme kõige selle takistamiseks, mis esile kerkinud seoses "Arhipelaag Gulagi" ilmumisega Prantsusmaal.

Polkovnik olevat ka ütelnud, et "Väga paljud nõuavad Solzhenitsöni maalt väljasaatmist või tema arreteerimist".

Sellele väljaandele on eessöna kirjutanud akadeemik Saharov ja matemaatik Shafarevitsh, kes mõlemad tuntud kogu Venemaal oma väljaastumistega Kremli rezhiimi vastu.

Juhitakse tähelepanu, et paljud, kes kaitsevad Solzhenitsöni, on täiesti kaitsetud isikud võimu tagakiusamise vastu. See näitab omakorda kuivõrd illusoorsed olid nende lootused, kes arvasid, et Solzhenitsöni mõju nõukogude valmuelule väheneb, kirjutavad eessöna autorid.

Väljaanne toob ära ka arvukalt kirju, mis saadetud "Pravdale" seoses Solzhenitsöniga, millised avaldamist ei leidnud. Ühes kirjas tuletatakse lehele meelde, et "Pravda" ise on kümmekond aastat tagasi aktiivselt toetanud solzhenitsönile Lenini preemia määramist.

Uus teos E. Saksalt

MONTREAL (VE) — Eesti Korporatsioonide Liidu kokkutulekul Montrealis köneles õigusteadlane E.V. Saks märkides, et rahvast võidakse hävitada füüsiliselt, kuid ka vaimselt, selle ajalugu denatsionaliseerides. Eesti osas on viimast meetodit kestvalt rakendatud ja praegugi Moskva kuulutab, et Eesti Vabadussõda polnudki.

Olnud vaid lääne imperialistide interventsion töötava rahva orjestamiseks. Umbes sama võtet tarvitas 630 a. eest Saksa ordu. Jüriöö mässu järele ordu propaganda kuulutas, et Taani kuninga vasallid (enamikus eestlased ise), vaevanud omi talupoegi nii raskesti, et need tõstnud mässu ja palunud ordult päästma!

Urikud aga näitavad, et igakord, kui Taani kuningas üritas Eestit kas anda kaasávaraks, läänistada, panitda või müüa (aa. 1305, 1333, 1343) eestlased tõstsid "mässu", teiste sõnadega — tegid mobilisatsiooni, ja maad valitsev vasallkond, cummunitas nostra ja selle ratsavägi okupeerisid kuninga lossid ja külad, kuid andsid need olukorra rahunedes kuningale tagasi.

Tõeliselt eestlased ei tahtnud mingi hinna eest Taani kuninga alt vabaneda, kuna alternatiiv oli Saksa ordu kanna alla sattumine. Vasallkonna peamees Wrangel muretses koguni a. 1929 Taani kuningalt tootuse, et see kunagi ei loobu Eestist. Eestit ordule maha müües Taani kuningas murdis selle tootuse 1346 pidi paavsti käsul patukahetsuseks palverännaku ette võtma Rooma.

Jüriöö mässu tõeline põhjus seisis selles, et Taani tahtis Eestit müüa Saksa riigile. Estlaste tookordne kolmesuunaline vastuaktsioon aga ebaõnnestus. Rootsi laevastik Soomest jäi kaks päeva hiljaks, ordul õnnestus talupoegade väge enneaegselt hävitada. Vasallkond kartes, et ta üksi ei suuda ordu atakki tõrjuda, alistus, mida pärast kahetses.

Ühtlasi sai teatavaks, et aprilli alul ilmub trükist E.V. Saksa uus uurimus, mis käsitleb eeltoodut: "Commentaries on teha Liber Census Daniae" (230 lk). Töö ilmub korp! Rotalia kirjastustoimkonna publikatsioonide sarjas.

— — —

Torontos suri 29. märtsil Luise Malvine Kask, n-na Pukk, sünd. 6. juulil 1890 Pärnus.

Ära arva et üle 1,5 miljoni inimese võtavad täiskasvanute väljaõppest osa ainult tunnistuse pärast!

Enamus võtab täiskasvanute väljaöppest osa kuna nad omavad huvi. Tegemist võib olla ömblusega või matemaatikaga, toiduvalmistamisega või keeltega. Nad õpivad lõbu pärast.

Kõik ei pea lähtuma tunnistuse hankimisest, eesmärgiga millegiks saada. Täiskasvanute väljaöpe on Sulle, Sinu vabaaja jaoks või tulevikuks. Ideeks on, et kõigil oleks võimalus ja õigus arendada oma huve.

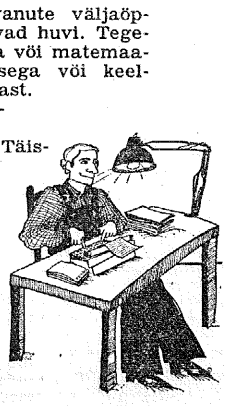

Täiskasvanute väljaöpe on Sulle

Oled huvitatud mõnest teatud ainest, elukutsest või hobist? Kindlasti on olemas moodus, mis passib Sulle Sinu aegadel, kusjuures Sa õpid omas rütmis. Sul on valida tuhandeid kursuseid üleriigilises ulatuses.

Tahad õppida teatud sihi suunas

Kommunaalses täiskasvanute väljaöppes võid õppida põhikooli- või gümnaasiumikursuste raames ja saada teatud elukutselise väljaöppe. Võid sooritada "täiseksami" või õppida üksikut ainet. Kui töötad ja tahad õppida õhtuti, või täisajaga — oled teretulnud. Väljaöpe on tasuta ja Sa võid saada majanduslikku õppetoetust.

Tahad ühendada õpinguid ja elustiili

Rahvaülikoolides on Sul võimalus elada ja õppida grupis, sooritades õpinguid kultuuriküsimustes, ühiskonnaküsimustes või selleks, et hankida põhja edasiseks väljaöppeks. Siin õpid Sa täisajaga ja elad kas koolis või asukohas.

Tahad saada rohkem kasu vabaajast

Kindlasti oled saanud Studieförbundeti broshüürid. Selle korraldusel toimuvad kursused kõiges, alates maalimisega ja lõpetades riigiteadusega. Tahad õppida, olgugi et käisid koolis kaua aja eest? Sel juhul võid startida "pehmelt" õpiringis, õppides põhikooli tasemel näiteks rootsi keelt, inglise keelt, matemaatikat või ühiskonnateadust.

Helista ja Sind aidatakse

Helista kohalikku koolikontorisse, lähemasse rahvaülikooli või mõnda studieförbundi. Ütle, et Sa soovid kursuste programmi. Võid saada ka õpingu-juhiseid. Kui soovitud kursusi pole olemas, siis esita soovikohane küsimus. Täiskasvanute väljaöpe kujuneb selliseks nagu Sa ise seda kujundad.

ÕNN KAASA!

Skolöverstyrelsen

Kevaded Eestis XVIII sajandil

Tartu ülikooli uurimuses "Ilmastikouludest Eestis XVIII sajandil" (koguteoses "Ülikooli Toimetised", vihik 253, Tartu 1970) näidatakse, et 1716. aastal oli kevad Eestis tuuline ja tormine. 1720. aasta kevametsapõude ning põõsaste (lepa, paju, vaarikate jt.) lived paljaks. Sama nähtus oli esinenud ka 1699. aastal.

1732. aastal kadus lumi juba veebruaris ja kevad oli väga kuiv. Ka 1735. aastal saabus kevad varakult. Juba 14 päeva enne jüripäeva võis künda.

1737. aasta 14. veebruaril oli hirmus lumetuisk, millele 17.—18. veebruarii järgnes suur sula. Muutus soojaks nagu suvel. Märts algas selge ilma ja tugevate ööküldmadega. Kevadel tekkis kogu maal palju haugusi. Külma kevade ja vihmapuuduse all kannatasid põllu- ja aedviljad.

1738. aastal oli aprilli algus pehme, kuu keskpaik ja lõpp aga väga külm. Mai algul esines tugevat öökülma, paiguti sadas rahet, mis hävitas palju talivilja. Kuu Keskel oli veidi soojem, 24. mail aga jälle öökülm. Ilm oli nii jahe, et inimestel hakkasid põllul töötades käed külmetama.

1739. aastal kestis talv Liivimaa kubermangus kuni märtsini. Juba 19. märtsil oli esimene äike, millele olid eelnenud virmalised. Üldse oli enne jüripäeva kolm korda äikest, 18. aprillil aga köva lumetuisk.

1748. aastal oli veel paastumaarjapäeval (25. märtsil) köva talv pakase ja lumega. Alles 3—4 päeva pärast seda hakkas õegamööda sulaks minema. Tekkis enneuuulmatu puudus loomasöödast. Kevadel suri palju loomi nälga, lisaks levis samal ajal loomataud.

1758. aastal kestis pakane ja lumi kuni 3. aprillini, alles siis oli esimene sula. Jällegi tekkis suur loomasöödа puudus, nii et kõik õlgkatused kisti maha. Kevadel ei tulnud kaua vihma, mille tõttu rukis ja hein kuivas ära.

1759. aasta kevad oli taas märkimisväärselt külm. Veel 15. mail sadas rahet ja lund. Esimene soe kevadpäev saabus 19. mail. Ka 1760. aastal oli 25. märtsil veel sügav talv. Samuti oli kevad külm.

1765. aastal sadas 29. mail lund. 1766. aastal oli kevad enam-vähem tavaline. 1767. aastal oli kevade algus põuane, edaspidi tuli siiski üsna tihti vihma. 1768. aastal algas kevad aprilli algupoolel tugeva vihmaga. 1769. aastal kadus lumi juba 4. märtsil suure sula ja vihmaga peaaegu täielikult. Märtsi viimasel veerandil saabus järeltalv, mis kestis 1. aprillini — tuiskas, ja sadas palju lund. Hiljem oli kevad väga soodne.

1771. aastal valitses algusest peale kõva pakane peaaegu vahetpidamata kuni aprilli kuuni. Veel 3. mail külmusid uuesti väiksemad veelkogud, nii et kandsid inimest. 4. mail sadas viimast korda lund, mis varsti ära sulas, aga talvelund oli metsades veel mai teisel poolel. Kari võidi välja lasta alles 6. mail, mil rohi siiski veel väike oli. Loomasöödast oli jälle suur puudus, nii et taas kasutati õlgkatuseid söödaks. Talv oli kahjustanud rukist ja paiguti külvati kevadel rukkipõllule oder.

1722. aastal hakkas lumi märtsi keskel sulama. 21. märtsil oli maa juba üsna paljas, aprilli algul läksid jõed ja järved lahti. Aprillikuu oli tuuline ja kuiv öökülmadega, mis takistasid põllutööde alustamist. 5. mail tuli kauaoodatud vihm, see oli aga väga külm ja jäätus, järgnes lumetuisk ja köva külm kuni 9. maini. Palju loomi mõisates ja taludes suri. Edasi järgnes üsna hea kevad.

1773. aastal võidi kari 3. aprillil välja ajada, 8. aprillil hakati kündma. Soe ilm kestis aga vaid 12. aprillini. Mai lõpul oli külma ja tormi. 23. — 24. mail mõllav torm oli nii külm, et tuli tubasid kütta. Alles 26. juunist alates läks soojaks.

1774. aastal lõppes talv märtsi lõpul. Aprilli lõpupoolel olid mõned väga soojad päevad, tärkas rohi, õitsesid puud, ilmusid malpõrnikad. 7. mail oli tugev öökülm, millele järgnes põud ja kuumus. 21. mail hakkas rukis õitsema.

1775. aastal kestis talv märtsi lõpuni. Metsades ja aedades oli veel aprillis rohkesti. Kevad oli põuane, alles 9. juunil tuli oodatud vihm. 1779. aastal aga tuli kevad erakordselt vara. 14. märtsil oli nii soe, et pungad puhkesid ja 17. märtsil aeti kohati karjad välja. Hiljem oli siiski veel öökülma, nii et põllutööd algasid siiski tavalisel ajal.

1781. aasta kevadel suri palju inimesi mingisse pahaloomulisse palavikuhaigusse. Arstide arvates pidi olema selle põhjustajaks tuulte puudumine, sest tuuled pidavat mõjuma nii õhule kui tervisele sulikult.

1783. aastal kestis kurm kuhi kuni märtsi lõpuni. Aprillis vaheldus ilus ilm tugevate külmadega. 30. aprillil oli tugev öökülm. Maikuu oli päris ilus. Mai lõpupoolest kuni juuli keskpaigani valitses pidev udu, kusjuures oli kogu aeg mõõdukalt soe ning puudus äike.

1784. aasta kevad oli lausa väljakannatamatult külm. Veel 30. aprillil oli maa tugevasti külmunud ja 9. mail oli tugev öökülm. Alles 13. mail oli esimene soojem päev, 22. mail esimene tõlesti soe päev. Mai lõpp aga oli uuesti jahe ja ööküimadega, nii et tuli ahju kütta. Taimekasv oli väga aeglane.

1787. aastal oli jaanuarist kuni märtsini kaunis külm. Aprillis lumi siiski kadus, kuid endist viisi püsis pidevalt külm ilm. Alles 20. juulil oli esimene tõlesti soe päev. Ka 1788. aastal läks alles märtsi lõpupoolel sulale ja aprilli algul olid põllud enamikus paljad. Mõkkile ei olnud talv soodne, sest paiguti olid põllud jäänud enne lume tulekut külmumata, lund sadas aga rohkesti ning kevadel oli hirmus palju vett. Aedades jatkus lund kuni 6. maini. Aprillis vaheldusid üldse soojad ilmad külmadega. 27. aprillil oli tugev öökülm. Maikuu oli jahe ja tugevate ööküimadega, mis kestsid kuni kuu lõpuni.

1789. aastal oli aprilli lõpul veel hea talitee. Ka ma oli jahedavõitu, raske ööküimaga 30. mail. 1798. aasta kevadel esines eelnenud pehme, kuid lumerohke talve tõttu rohkesti üleujutusi. Kevad oli külm ja kuiv, palju lapsi suri läkaköhasse.

1799. aasta märts oli ebaharilikult külm, veel 17. märtsil oli 24 kraadi külma. Vähese lume tõttu kahjustas külm väga talivilja, tegi liiga ka heinale, pea kõik paremad viljapuud, eriti murelid ja ploomid, algas sula ja mõne päevaga oli lumi kadunud. Aprill oli niiske, mis parandas taliviljade olukorda. Maikuu oli jahe ja mai lõpul olid soised heinamaad veel 1—2 jala sügavuselt külmunud. Märja maa tõttu jäid mõned madalamad põllud külvamata.

1800. aastal kestis külm kuni 17. märtsini. Külm võttis sel talvel vanad viljapuud, mis eelmise talve olid suutnud üle elada. Märtsi lõpul ja aprillis oli üsna soe, saabusid rändlinnud. 26. aprillil oli tugev ööküim, ulatudes kuni 9 kraadini. ööküimad kestsid 5. maini, hävitades omakorda viljapuid, sest mahlad olid juba liikuma hakanud. Virumaal oli veel 3. mail palju lund. Ülejäänud maikuu oli soe, sooja vihma ja äikesega. 10. mail tõusis temperatuur koguni 28—29 kraadini ning kirsid ja murelid hakkasid õitsema.

— — —

A. Mändla 50-aastane

Arnold Mändla

Kumlas tähitab 23. aprillil oma 50-aastast sünnipäeva Arnold Mändla.

Kaitstes kodumaad kuni viimase võimaluseni, saabus juubilar Rootsi vigastatud seljaga. Sellest paranenult alustas ta kohe koostööd rahvuslike organisatsioonidega. Ta on olnud Kumla eesti Seltsi sekretäriks 1947 aastast peale kuni tänaseni, ERF Kumla osakonna laekuriks 9 aastat, kus autasustatud raud- ja hõbemärgiga. Kui näiteringil tuli puudus näidenditest, alustas ta nende kirjutamisega. Tegi ka vajalikud kulissid osavalt ja kergekäeliselt, mänades esile Eesti talutare sisemuse, kui ka õuepildid. Ta on kirjutanud 10 näidendit, olles ise paljudes kaasa mänginud. Kumlas on need kõik laval olnud. Neist mitmetega on külalisetendustel käidud mujal, samuti on neid ka mitmed teised näiteringid mänginud siin Rootsis, Inglismaal ja Austraalias.

Kui väiksemate eestlaste keskuste juures näitemängude lavastamine enam kulusid ei jõudnud mitta ja see tegevus rauges, ei saanud aga juubilar vaikida. Ta hakkas luuletama ja tema sulest on ilmunud kolm luuletuskogu ja pea igaks E.V. aastapäevaks uus luuletus, mida autor ise on aktusel deklameerinud. Kumla eesti suveja spordipäevade, arvult 16, juures on ta olnud peasekretäriks. Ka on olnud tema hooleks kõik Kumla-eestiste ajakirjanduslik töö.

Rahvuslikku töömeest Arnold Mändlat õnnitlevad tema juubelipäeval organisatsioonide liikmed ja ürituste kaastegelased.

JOH. LILL

Kohalik elu

STOCKHOLM

Ettekandekoosolek

Eesti Teaduslik Selts Rootsis korraldab kesknädalal 24. aprillil Eesti Komitee ruumides Eesti Majas, Wallingatan 34 ettekandekoosoleku. Kõneleb tekn. lic. Enno Abel teemal "Energia väärtustamisest". Koosolek algab kell 17.30. Kõik ettekandest huvitatud on teretulnud.

STOCKHOLM

Noored vajavad toole!

Stockholmi Eesti Noorte Klubi (STENK) on saanud kasutada ruumid Högbergsg. 37. Tegevuse arendamiseks vajavad noored toole või mõne vana sohva. Kui keelelgi on kodus selliseid esemeid kasutult seismas võtame need tänuga vastu.

Palume helistada päeval (tööajal) tel. 10 68 07 Mart Maandi ja õhtul tel. 47 99 27 Irene Kiisk või Annie Leppik tel. 99 55 56.

Õpetajad Pariisi

Rahvusvahelise õpetajate keskorganisatsiooni IFTA eelolev aastakongress toimub tänavu Pariisis 23.-25. juulini.

Eesti Õpetejate Keskühing kuulub nim. organisatsiooni täieõigusliku liikmena ja me oleme saanud kutse sellest osavõtuks oma vliinike ja vaatlejate kaudu. EÕK juhatus palub kõiki eesti õpetajaid, kelledel on soov ja võimalus nim. kongressist osa võtta, sellest lahkesti teatada hiljem. 30. apr. aadressil: Estniska Skolan, Svartmangatan 20-22, 111 29 Stockholm 2.

Kaastunde avaldus

NEW YORK (VES) — Eesti Vabariigi esindaja Ühendrikides Ernst Jaakson esitas Prantsusmaa presidendi Pompidou surma puhul Eesti Vabariigi ja rahva kaastundeavalduse New Yorgis Prantsuse peakonsulaadis.

— — —

"Rakud" armees

BONN (EPL) — Läänesaksa armees leidub hulgaliselt salajasi kommunistlikke rakukesi, teatab sõjaline riigi julgeolekuteenistus.

Vastavas rapordis üteldakse, et potentsiaalne vaenlane idas ohustab armeed ühelt poolt nn. Sotsialistliku Töölisnooruse (SDJA) tegevuse, teiselt poolt otseselt Warssavipakti-maade luureteenituste kaudu, milline otseselt väidab noorsöödureid spioonideks.

Valentine Kask maeti

Stockholmi Metsakalmistu "Püha risti" avaras kabelis toimus esmaspäeval, 16. aprillil armastatud ja populaarse ooperilaulja Valentine Kase muldasängitamine suure leinajaskenna osavõtul. Kohal olid, peale lauljatari lähemate omaste, rohkel arvul mele teatrilinnemsi, kultuuri isiksusi ja korporatsioon "Sakala" liikmeid, kuhu kadunu abikaasa dip. insener Voldemar Kask oma eluajal kuulus.

Hele tammepuust kirst oli kaunistatud pälkesekollaste roosidega. Kirstu ümber oli hulk lilli ja pärgi, milledes domineerisid mitut värvi roosid ja lumivalged kallad. Matusetalitus algas orelisoologa "Actus Tragicus" (C. SAint-Seans). Solistideks olid härrad C.H. Spalckhaver ja Arthur Smith. Leinajad laulsid "Jumal Sull' ligemal' ihkab mu vaim. . .", mille järele peapiiskop Konrad Veem pidas lühikese matuseköne, põimides sellesse Kristuse ülestõusmise.

Matusepäev oli tegelikult ju kolmas kevadpüha, mida kodumaal omal ajal pühitseti. "Surm muutub Jumala ees teisejärguliseks. Kas ma elan või suren, ma olen Issanda oma," nentis peapiiskop.

"Elukutseid on mitmeid, ka elutingimused on mitmesugused. Lavakunstnik, see särab üle maa ja rahva. Säärane oli Valentine Kask, kelle põrmu me täna matame. Säärasena on ta meid kõiki puudutanud — nagu hele päikesekiir läbi udu. Ta on mele mäletustes, mele südametes." Edasi puudutas peapiiskop Veem lühidalt Valentine laulja-teekond, kirjeldades teda peaosalisena kaua aega tagasi "Estonias" lavastatud ooperis "Madalik". Ta kõneles soojusega ka kadunu tegevusest Rootsis pagulaspõlves, kus ta erilise andumusega laulis Eesti Apostliku Õigeusu kiriku jumalateenistustel.

Matusetalitus lõppes leinajate lauluga "Oh võta mind, mu Jumal, käe kõrvale. . .", millele järgnes tshello-soolona R. Wagneri "Eha tähe laul" ooperist "Tannhäuser" ja orelil Ed. Griegi "Åse surm" ning lõpuks R. Tobiase "Neenia".

Kadunu öde, ooperilaulja Niini Loona-Lind koos abikaasa Valentin Linnu ning teiste omastega olid Eesti Majas korraldanud pelekohvi, kuhu leinajad Metsakalmistult siirdusid. Siin ütles südamlikke sõnu omastele ülempreester Arbo Nael, kes ühtlasi esile tõstis Valentine suurt panust Eesti Apostliku Õigeusu kirikus, mida tema 70-ne aasta sünnipäeva puhul viis aastat tagasi hinnati Platoni aumärgiga. Teatripere nimel kõneles Lensi Römmer-Kuus, meenutades kadunu teatritööd ja tema säravat ning südamlikku isiksust. Korporatsioon "Sakala" naispere nimel pidas järelhüüde Hilda Poom, kes kurbusega nentis, et Valentine Kase surm on jätnud asendamatu tühja koha nõhästi mele teatri- kui ka korporatsiooni ellu. Leinajaskonnale avaldas tänu omaste nimel kadunu õepoeg ülemdiaakon Nikolai Suursöö.

KARIN SAARSEN

TV Fredag

FREDAG 26 APRIL

Skol-TV:
8.30—8.55 **Allmän fysik.** 4. Människan och vattnet. Gymnasiet.
9.00 **Mer om film och TV.** Färg. 3. En kortfilm. Högstadiet.
9.30—9.35 **Afrika i dag.** 2. One Zambia — one nation. Mellanstadiet. Textat.
10.00 **Switch on!** 27. Lågstadiet.
10.10 **Film — TV — verklighet.** 1. 25 verkligheter/sek. Högstadiet.
Förskoleprogram:
10.30—10.55 **Om — Missan, Busan och andra katter.** Färg.
Skol-TV:
12.00—12.20 **Klotet 18.** Färg. Lågstadiet.
13.10 **Informera flera.** 1. Massmedietipset. Gymnasiet.
13.30—13.50 **Informera flera.** 2. Gymnasiet.
14.00—14.25 **Barnkunskap: Barnets lekutveckling.** Färg. 2. Gymnasiet.
Förskoleprogram:
14.30—14.55 **Om — Missan, Busan och andra katter.** Färg.
16.30—16.50 **Halvfem: Svanen som försvann.** Färg.
17.25 **Tapahtumia.** Aktuellt magasin för finskspråkiga.
17.55 **Meddelanden.**
18.00 **TV-nytt och väder.**
18.05 **Teaterverkstan.** Färg.
18.30 **Jo'burg Hawk — sydafrikansk pop.** Färg.
18.45 **Efter bron.** Färg. Bilder från Öland av Bengt Dyme och Björn Kullander.
19.30 **Mellan hav och stilla vatten** — kanadensisk långfilm från 1967. Regi: Michel Brault.
I rollerna: Claude Gauthier, Geneviève Bujold, Paul Gauthier, Denise Bombardier.
21.00 **Aktuellt och väder.**
21.30 **TV-nytt.**
21.35 **I blickpunkten.** Färg. Aktuellt utrikespolitiskt magasin.
22.05—22.50 **Dave Allen på stubinen.** Färg. Skämt och oförskämt med den engelske underhållaren.

TELEVISION 2

17.00 **En insjöfiskare och hans son. Rune Johansson har fiskat hela sitt liv i Hjälmaren. Sonen Kjell hjälper honom utanför skoltiden. Skall han ta över? Textat.**
17.25 **TV-nytt och väder.**
17.30 **Beppes godnattstund.** Färg.
18.00 **Från kast till klimatkammare.** Färg. Sven Gröen och Larz-Thure Ljungdahl om utvecklingen från gårdagens växthus till morgondagens drivkammare.
18.25 **De stora detektiverna.** Färg. Fransk serie efter deckarlitteraturens klassiker. 1. Sherlock Holmes och hämnaren.
I rollerna: Rolf Becker, Roger Lumont, Gila von Weitershausen.
19.20 **Sydnytt, västnytt, mittnytt, nordnytt, allehanda.**
19.30 **Rapport med väder.**
20.00 **Vi i 5:an.** Färg. Frågetävling för femteklassister. Programledare: Berndt Friberg. Domare: Lennart Edberg.
20.45 **Jazzbion.** Leif Anderson visar gamla jazzkortfilmer: Nat King Cole, samt Barber Shop Blues med Claude Hopkins ork.
21.00 **Kontorsflickor.** Färg. TV-teaterserien Kvarteret Oron har gett en bild av hur fattiga kontorsflickor kunde ha det på 10-talet. Det här programmet beskriver i olika scener och intervjuer många av de attityder och värderingar som har låst fast flickor i olika roller på kontor — från början av seklet fram till 1974.
Medverk. Helge Skoog och Claire Wikholm.
22.00 **Spotlight** med Pugh Rogefeldt och Rainrock. Färg.
22.45—22.50 **TV-nytt och väder.**

• Leinateated

Juurus, Eestis, suri 12. märtsil Arnold Piip, sünd. 7. veebruaril 1909 Saaremaal.

Kihnu saarel suri 27. veebruaril Elisabet Mäes.

†

Meie armas isa ja vanaisa

Richard Neostus

Sünd. 24.1.1897 Tartus

uinus igavesele unele 17.4. 1974.

Sügavas leinas

HELGA ja ILMAR

VIRVE, VÄINO

LIIDIA ja CARL-GUSTAF

THOMAS, ANDREAS

VENNAD

Perekondadega

†

Armast

Johanna Jevsejeva't

mälestavad kurbuses

JOHANNA ja EDUARD

VÄINO perekonnaga

†

Kallist kaasmaalast

Johanna Jevsejeva't

mälestavad

EESTLASED UDDEVALLAS

†

Sügavalt austatud ja armastatud koolijuhatajat

Elfriede Lender'it

mälestab tänutundes

AINO METSPÕLD-WIKMAN

Raske . . .

Algus lk 1

Baltikumis on ettevötteid, mille juhtkonnas on ainult üks venelane. Rahvuslikust seisukohast näiliselt õiglane vahekord. Kuid see üksainus venelane on ettevöttes peamine otsustaja. Kui tema nõuab, et toodang tuleb saata N. Venemaale, siis tuleb seda teha. Vastasel korral hakataks lätlastest ettevötete juhte süüdistama kodanlikus natsionalismis.

Edasi jutustab autor, kuidas eesti, läti ja leedu majandustegelased — kuigi kommunistid — teevad pingutusi, et nurja ajada Moskva survet uute käitiste avamiseks. Nad teavad et uued käitised toovad nende maale uusi slaavlasi.

LÄÄNELIK KULTUURIELU

Tallinnas viibides on autorit üllatanud kultuuriliselt elav tegevus. Ta on eriti imestanud, et vähem kui 400 000 elanikuga Tallinn suudab anda nii palju teatrietendusi. Samavõrra on tema tähelepanu äratanud, et Tallinna teatrites on palju ameerika tükke. Näiteks olid tollal repertuaaris "Becket", "Mary Popkins", "Oklahoma", "Tom Sawyer", siis "Borgy ja Bess", "My Fair Lady", "Man From la Mancha" jt. Ta kiidab ka Estonia orkestrit ja mainib, et leidlikult ning algupäraselt oli lavastustesse põimitud hellilindimuusika.

Edasi ütleb autor, et Tallinna tehased annavad märksa paremat toodangut kui N. Vene omad, seda eriti riietuse osas. Kuid nagu üldse nõukogudemaal nii on ka Tallinnas sageli tunda kaubapuudust. Paari päeva kestel on autor näinud sady inimesi tänaval sabas seismas, et osta moodsa löökega talvesaapaid. Suures department-kaubamajas oli jällegi pikk saba äriosakonnas, kus müüdi valgeid pluuse ja hiina kohvitasse.

Viru hotelli kohta, kus ööd läbi käib lõbus öölu, on kohalikud elanikud rõhutatult jutustanud autorile: See on soome plaani järele soomlaste poolt ehitatud, kasutades soome materjale". Ilmselt taheti alla kriipsutada, et venelastel pole sellega midagi tegemist.

Ei pääse . . .

Algus lk 1

Venest, et ühineda lähemate omastega USA-s veel üle 600 isiku, kuid senini asjatult.

Leht märgib, et USA ja N. Vene vaheliste suhete paranemise tõttu on N. Venest saanud asuda mööndunud aastal USA-sse ja ühineda siin omastega 758 isikut.

1972. a. oli see arv 500. USA saatkond Moskvas teatab murega, et võrreldes väljapääsejatega Iisraeli ja Lääne-Saksamaale on USA-sse pääsenute arv liiga väike.

NY Times kirjutab, et leedulanna Iechepene juhus on iseloomustavamaid N. Vene poliitika osas, mis puutub USA kodanikke, kes jäänud N. Venesse. Märgitud leedulanna viidi vanemate poolt Leedusse lapsena, siis kui Leedu oli vaba maa.

Peale tema on väljapääsu ootamas veel kolm leedulast.

Nii taotleb tagasipääsu Worchesteri, Mass. 56-a. leedulanna Mary Daskeviciene, kes on lesestunud. Samuti ootavad asjatult väljasõiduluba leedulasist vend ja õde, kes sündinud Chicagoskus praegu elavad nende neli õdevenda.

Okupeeritud balti vabariikidest pärineb 12 USA kodanikuks tunnistatust praegu venest väljapääsu ootavaist 6 isikut. Ülejäänud 6 on elamas Ukrainas, Valge-Venes ja Armeenias.

Rita Leisberg-Varovi kohta, kes sündinud N. Yorgis, puuduvad praegu lähemad andmed.

Maikommerss Heidelbergis

HEIDELBERG (EPL) — Üheteistkümnes üldbalti kommerss toimub Heidelbergi lossi kuningasaalis 25. mail k.a. kell 18.

Käeoleval aastal presideerivad baltisaks Fraternitas Normannia, läti Fraternitas Lataviensis ja eesti Fraternitas Tartuensis.

Reedel, 24. mail kell 19 on perekonnaõhtu Neckari kaldal asuvas restoran "Stiftsmühle kahes saalis. Tants.

Pühapäeval, 26. mail kell 10 toimub traditsiooniline laevasõit aurikuga "Neckarperle". Lõunasöögi ajal peatub aurik Neckargemündis, kus suur valik söögirestorane. Laeval "väike puhvet" jookidega ja suupistetega. Kaatripäeva sõidu lõpp umbes kell 16.

Tähelepanuks daamidele: Kommerssi õhtupoolikul, 25. mail kell 17, kohtuvad daamid kohvikus "Schafhäutle" (Hauptstr.) Daamidele on võimaldatud teatri külastamine, mängitakse P. Haeksi komöödiat "Adam und Eva". Daamid, kes teatrietendusele ei lähe, kohtuvad kell 19 üllöpilawtekõrtsis "Roter Ochsen" (Hauptstr. 217). Teatripileti soovidest teatada dr. H. Jansonile kuni 10. maini.

Osavõtumaks kommerssist, õhtusöögist ning laevasõidust DM 35:- Laevasõidust võivad osa võtta perekonnallikmed ja külalised.

Palutakse aegsasti registreerida: A. Joonson, vir.: 69 Heidelberg 1, Postfach 1774. Telefon: (o 62 21) 216 98.

Dr. H. Hanson, got.: 69 Heidelberg 1, Turnerstr. 7. Telefon: (o 62 21) 309 55.

Ööbismisvõimaluste ettetellimine: Verkehrsamt, Hauptbahnof Heidelberg. Tel.: (0 62 21) 213 41.

Pääsesid läände

Kodumaa okupatsioonivõimude loal külastas Rootsis sugulast Aino Astrid Ormus ja seoses isa matusega oli Ameerikas Virve Lukas.

Nackas suri 7. aprillil Heino Lang, sünd. 8. jaanuaril 1924 Rakveres.

J. Kross

Algus lk 1

Ühing New Yorgis, millise peakoosolekul märgiti, et kirjaniku kutsujaks kultuuripäevadele olnud korraldava toimkonna liige Kalle Vellenurme, kes on mitu korda kodumaal käinud.

Kuna nüüd ka Moskva omakorda ilmselt kõhklema hakkas, siis jäi Krosside ilmumise "sensatsioon" New Yorgis üle elamata.

Jaan Kross pidi kaasa tooma ka Eesti TV filmi "Kolme katuse vahel", mis on tehtud tema käsikirja järele ja kus ka autori poeg kaasa mängib. Georg Ots on peaosas. On tõenäoline, et filmi nüüd lansseeritakse siiski välismaal N. Vene saatkondade propagandaaparaadi vahendusel.

Eesti Vabariigi peakonsul Ernst Jaakson, kes mööda aastal oli kultuuripäevade aupatrooniks, ent kohale ei tulnud, ei võtnud kuuldavasti tänavu vastavat kutset vastu.

Eesti laul raadios

Stockholmi politsei meeskoor laulis neljapäeva, 18. aprilli hommikul ringhäälingu esimeses programmis hommikumuusika saates kolm Gustav Ernesaksa laulu eesti keeles: "Hakkame mehed minema", Üksinda armastan Jaanike sind" ja "Näärisokk". Koor tuli eesti keelega päris hästi toime, raskem oli laulude nimedega teadustajal.

TALTSI COME-BACK

Armeenia pealinnas Jerevanis tegi tõstja Jaan Talts, 30, oma teise etteaste pärast Müncheni olümpiamänge. Mullu võistles Talts korra Tallinnas ja sai kirja rebimises 170 kg (isiklik tippmark) ja tõukamises 210, seega kogusummas 380. Maailma edetabelist selgub, et ta jagas selle ainsa tulemusega teist kohta 1973, liidriks P.Pervushin, kellel oli 400 kg. Käesoleval hooajal on Talts kõvasti treeninud, kuid Jerevani võistlustel tal ometi ei vedanud: vigastas käe juba teisel katsel ja katkestas võistluse.

VOOREMAA JA VILDE

Vahel on värsked olümpiameistrid ja maailmameistrid naljatledes ütelnud, et kodumaale jõudes algab neil alles päris võistlus, kui tuleb oma kaasmaalastega võistelda oma maa meistritiitli pärast. Sedasama on kindlasti võinud mõtelda ka mele võidukad jääpurjetajad MM- ja EM-võistlustelt koju pöördudes. Eesti jääpurjetamiseskusesse Haapsalusse kogunes lahtistele meistrivõistlustele 54 võistlejat, neist 36 peaklassiks kujunenud DN-kelkudega. Kolmekordne Euroopa meister Endel Vooremaa oli oma stabiilsusega konkurentidest selgelt üle, kuid 2.-6. koha pärast käis tihe rebimine, milles lõpuks maailmameister Ain Vilde edukaimaks osutus.

LIIVAPURJETAMINE

Paljudes maades on talveilma ja järvede puuduse tõttu eluõiguse võitnud uus spordiala — liivapurjetamine. Rataste ning purjedega varustatud sõiduriistad arendavad soodsa tuulega kuni 70 kilomeetrist tunnikiirust. Möödunud aastal peeti Prantsusmaa lõunarannikul ka esimesed MM-võistlused, millest võttis osa üle 100 uue spordiala harrastaja 12 riigist. Esimesed kuldmedalid Inglismaale resp. Ida-Saksasse.

Norrköpingi ortodokskog. uus juhatus

NORRKÖPING (EPL) — Norrköpingi eesti ortodokskoguduse täiskogu koosolekul, mida juhatas ülempreester Martin Juhkam, kes esitas kaaruande, valiti uude nõukogusse Nadja Tamm, Valli Leppoja, Olga Shimkovitshi, Avo Salumäe, Martin Juhkam, Boris Annusver ja Henrik Järve.

Nõukogu esimeheks valiti ülempr. Juhkam, abiesimeheks Henrik Järve, kirikuvanemaks Avo Salumäe ja sekretäriks Boris Annusver.

Revisjonikomisjoni valiti Elisabet Järve ja Sinaida Mustel, nisringi juhatusse Ksenia Pehme ja Nadja Tamm.

Sao Paulos suri 18. novembril 1973 Kristjan Tikerpuu, sünd. 26. mail 1880 Narvas. Rändas noorena välja Brasiliasse koos abikaasa Paulinega, n-na Jürgenson.

Laenukunst Stockholmi eeslinnades

Möödunud aasta eeskujul võttis ka tänavu Karin Luts osa kevadnäitusest Vällingby Trappanis. Korraldaja oli Stockholmi Västerorti kultuurikomitee artoteegiraames.

Artoteegid on laenupiltide kogud ilma ostukohustuseta. Säält võib laenutada kunsti koju vaatlemiseks vähese tasu eest.

Lutsul oli tänavusel artoteeginäitusel kaks graafilist tööd, "Vegetatsioon" ja "Commedia del arte". Viimatinimetatu valiti artoteeki näitusepubliku poolt.

Suur-Stockholmi kultuurelu detsentraliseerimine eeslinnadesse on korraldamisel. Näitusi, artoteeke, teatrietendusi ja kontserte võidakse nautida ka mujal kui keskilinnas. Nii on võimalik vältida pikki ja tüülikaid sõite.

Kohalik elu

STOCKHOLM

Tänauavaldus

Hiljuti surma läbi lahkunud laulupedagoog Elli-Maria Hallapi enda varajasemal soovil on lahkunu mälestuse austamiseks pärjapanekute asemel annetustena teostanud sissemakse Elli-Maria Hallapi ja Priit Hallapi Stipendiumifondi alljärgnevad isikud ja asutused:

Eesti Kultuuri Koondis, Eesti Naisklubi, Eesti Pensionäride Ühing Stockholmis, Stockholmi Eesti Naiskoor, Marta ja Evi Ambros, Heino Annik, Celia Aumere, Arvo ja Eevi End, Agnes ja Harry Kaasik, Marie Kalbek, Erich Kaljot, Mari Kamp, Valentine Kask, Merie Kleitsman, Lensi ja Edmar Kuus, Aino ja Leonid Laid, Milvi Laid, Leida Lepp, Maimu Leesi, Niin ja Valentin Lind, Epp Lohk, Ida Loo-Talvari, Helene ja Kristjan Meikop, Hilma ja Adolf Mossin, Helmi ja Bernard Mäelo, Heljo Mängel, Blandine Paaver, Marje Parikas, Elmar Pettai, Signe Pinna, Alfred Pisuke, Salme Purre, Milliande Pärtma, Olav Rebane, Therese Rei, Meeri ja Eduard Reining, Artur Rohuste, Jussi Romot, Elo Rähn, Villem Saarsen, Artur Sikk, Vladimir Suursöödt, Selma ja Valter Tauli, Lydia ja Joosep Tiitso, Elise Truuvet, Meta Tuiskvere, Adele Täheväli, perekond I. Ussisoo, Koidu Ventser, Aarne ja Leida Viisimaa.

Nende panuste eest tänavad siinkohal Elli-Maria Hallapi mälestuse asutajaid lahke annetuse eest

MARI-ANN AAVIK-ROOSAAR
LIA-MAI AAVIK-WIJARD
EKK KULTUURIFOND

Kui esineb surmajuhtum

Konsulteerige suurima usaldusega matusebürood

Thure Söderquist Begravnings & Eldbegängelsebyrå

Mariatorget 1
116 48 Stockholm
Tel. 44 80 07, 44 80 98

Eriala:

Eestikombelised matusetalitused

Ööpäevane valvekord

Vaba eestlaskonna informatsioonileht

EESTI PÄEVALEHT

Ilmub kolmapäeviti ja laupäeviti

Viktiga nyheter för oss i trafiken.

Från 1 maj gäller bl a det här:

Nu måste du ha minst en godkänd varningstriangel i bilen.

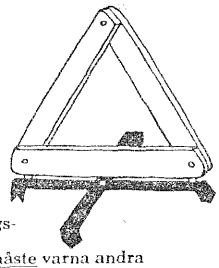

Alla bilar (personbilar, bussar, lastbilar) och mc med sidvagn ska vara utrustade med minst en godkänd varningstriangel.

Du kan hamna i situationer där du måste varna andra trafikanter. Det gäller om du — utanför tättbebyggt område — på grund av motorfel, olyckshändelse eller liknande orsak blir stående i vägport eller tunnel, vid backkrön, i kurva eller på motorväg eller motortrafikled. Likaså i andra fall — utanför tättbebyggt område — om ditt fordon kan utgöra en risk för övrig trafik.

5-minutersregeln vid parkering försvinner.

Förut kunde du stanna bilen och gå ur ett tag utan att det räknades som parkering. Nu räknas all uppställning som parkering, såvida du inte bara stannar kortare tid för på- och avstigning eller i- och urlastning. Du får alltså inte stanna för att t ex handla i en kiosk. Om du behöver parkera en längre tid för på- eller avlastning vid t ex flyttning bör du ta kontakt med den lokala polisen.

Om uppställning medges under viss tid anges detta genom tilläggstavla under parkeringsförbudsmärket, som anger under hur lång tid uppställning är tillåten.

Din snöskoter måste vara registrerad.

Senast den 31 maj måste du ha besiktigat och registrerat ditt terrängmotorfordon (t ex snöskoter). Ta kontakt med Svensk bilprovning snarast. Allt du behöver veta står i broschyren "Nytt för dig som kör i terräng". Den får du genom bl a TSV, polisen och Svensk bilprovning.

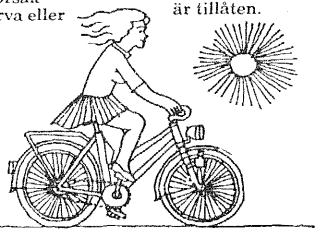

Cykellyktor även om du bara åker på dagen.

Lyktor och reflexer blir obligatorisk utrustning på alla cyklar. Det gäller även om cykeln bara används under dygnets ljusa timmar.

Några undantag finns det dock: tävlingscyklar och barncyklar. Används dessa cyklar under mörker måste de dock vara försedda med belysning.

Så här svänger du till vänster med cykel och moped:

Du kan välja mellan två olika sätt att svänga till vänster i de flesta korsningarna:

Den lilla svängen och den stora svängen.

I vissa korsningar finns särskilda anvisningar för hur cyklister och mopedister ska köra. Då följer du givetvis dem.

Den lilla tar du till när du svänger i enkla korsningar med litet trafik. Den stora när korsningen är komplicerad, trafiken är livlig eller vid snabb trafik. Använd alltid stora svängen om du känner dig osäker.

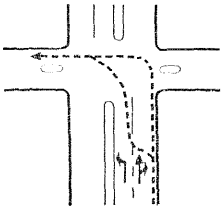

Det här är lilla svängen:
Du cyklar i högra delen av det vänstra körfältet och gör en vanlig vänstersväng. Men glöm inte att ge tecken och se dig för.

Så här gör du stora svängen:
Håll längst till höger på körbanan och cykla rakt fram till motsatta sidan. Kolla trafiken. Är det fritt ger du tecken och svänger. Kanske måste du stiga av cykeln och vänta några ögonblick.

Mer om de här nya bestämmelserna och alla de andra hittar du i broschyren "De nya trafiklagarna". Den får du hos bl a TSV, polisen, Svensk Bilprovning, på bensinstationer och hos Pressbyrån.

Trafiksäkerhetsverket

Kohaline elu

STOCKHOLM
Pensionäride kokkutulek

Pensionäride ühingu liikmete kokkutulek toimub teisipäeval, 7. mail kl. 13 Eesti Majs, Walling. 34. Lauluettekannetega esineb Mari Kamp, klaveril Helga Andreae. Osavõtta soovijatel registreerimine vajalik hiljemalt reedeks 3. maiks tel. 81 53 73, 26 58 22 ja 91 50 18.

STOCKHOLM
Koosviibimine pensionäridele

Koosviibimine toimub 30. aprillil Eesti Nelipühi Kiriku ruumes, Brå vallagatan 11, St. Eriksplani T-jaama lähedal. Algus kl. 15. Kavas ettekanne pastor Evald Kiillit New Yorgist ja lauluettekandeid ning kohvilaud. Kõik pensionärid koos perekonnaliikmetega on teretulnud.

ESKILSTUNA
Eesti Seltsi peakoosolek

Teisipäeval, 30. aprillil kl. 18.30 toimub Eskilstuna Eesti Seltsi erakorraline peakoosolek seltsi ruumides, Karlsborgsg. 2. Päevakorras koosoleku avamine ja rakendamine, tälendavad valimised ja algatatud küsimused. Juhatus palub seltsi liikmeid koosolekust osa võtta. Kui nimetatud kellaajaks kvoorumit kokku ei tule, peetakse kl. 19 uus koosolek, mis on otsustusvõimeline osavõtjate arvule vaatamata.

GÖTEBORG
Tänuavaldus

Minu südamlik tänu tervituste ja kingituste eest minu 75-ndal sünnipäeval: peapiiskopile, Rootsi praostkonna praostile, Niedersachseni kogudusele, EÜS-ile, Göteborgi Eesti Meeskoorile, kaptenitele ja mereinseneridele Tallinna Merekoolist, Göteborgi Merekooli ja Torslanda meteoroloogide esindajatele ja kõikidele, keda mina üksikult tänada ei suuda. Suurim tänu!

EDUARD KÄGI

HELSINGBORG
Naisringi kokkutulek

Ettetulnud takistuste tõttu on Helsingborgi Eesti Naisringi järgmine kokkutulek pühapäeval, 28. aprillil kell 15.30 Maria koguduse välkeses saalis, Södra Storgatan 22, teine korrus. Ettekanne Irene Kõlvult teemal "Rännakul piiblilistel radadel Iisraelis". Teretulemast kõigile!

METSAKODU
Peakoosolek

Eesti Skaudijuhtide Kogu Rootsis (Metsakodu) liikmete korraline peakoosolek toimub laupeäval, 27. aprillil kell 15 Metsakodus. Päevakorras tegevuse ja majanduse aruanded, Maailmalaager, Metsakodu juubeliaasta, Uudismaa küsimused, juriidilised küsimused, tegevuskava, eelarve, valimised ja kohal algatatud küsimused.

Samal päeval, algusega kl. 12 toimub samas kohas juhatuse koosolek.

Huumor

Kaks 8-aastast on tülis.
"Löö mind veel kord ja ma kaeban isale."
"Mis sa praalid! Sul polegi isa."
"Võib-olla mul on neid rohkem kui sinul."

Proua Matilde istub kohtus tunnistajatepingis ja ei taha kuidagi öelda oma vanust. Kohtunik muutub lõppeks tüdrinuks ja käratab:
"Proua, kui teie mulle oma vanust ei ütle, lasen ma seda kohtusaali publikul hinnata."